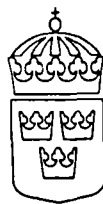

Regeringens proposition

1985/86: 112

om den slutliga regleringen av ombildningen av datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA) till aktiebolag m. m.

Prop.
1985/86: 112

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 20 februari 1986.

På regeringens vägnar

Olof Palme

Bo Holmberg

Propositionens huvudsakliga innehåll

Riksdagen har beslutat (prop. 1984/85:225, FiU 1985/86:4 rskr 89) att datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA) skall ombildas till aktiebolag och att en myndighet skall inrättas med uppgift att svara för huvudmannaskapet för det statliga person- och adressregistret (SPAR). I denna proposition föreslås hur ombildningen tekniskt och ekonomiskt skall genomföras.

I propositionen behandlas i huvudsak frågor som rör dels en ekonomisk reglering av DAFA:s ombildning till aktiebolag och en överföring av driftstället i Gävle till centralnämnden för fastighetsdata (CFD), dels en ekonomisk reglering av SPAR-nämnden.

Förslagen innebär att bolaget DAFA (DAFA Data AB) tar över myndigheten DAFA:s verksamhet med undantag av uppdragen för CFD:s räkning. Bolaget tar över myndigheten DAFA:s tillgångar och skulder. Vidare överförs till bolaget den ADB-utrustning som statskontoret förvaltar för myndigheten DAFA i Stockholm. Utrustningen vid DAFA:s driftställe i Gävle överförs till CFD.

Vidare föreslås att till SPAR-nämnden, som enligt beslut av riksdagen skall inrättas den 1 juli 1986, skall anvisas ett förslagsanslag på 580 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 februari 1986.

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Bodström, Göransson, R Carlsson, Holmberg, Hellström, Wickbom, Hultström, Lindqvist

Föredragande: statsråden Holmberg och Göransson

Proposition om den slutliga regleringen av ombildningen av datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA) till aktiebolag m. m.

Statsråden Holmberg och Göransson anmäler sina förslag. Anförandena redovisas i underprotokollen för civil- respektive bostadsdepartementet.

Statsrådet Holmberg hemställer att regeringen i en proposition föreslår riksdagen att anta de förslag han och statsrådet Göransson lagt fram.

Regeringen ansluter sig till föredragandenas överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag föredragandena har lagt fram.

Civildepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 februari 1986

Föredragande: statsrådet Holmberg

Anmälan till proposition om den slutliga regleringen av ombildningen av datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA) till aktiebolag m. m.

1 Inledning

Riksdagen har beslutat att datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA) skall ombildas till aktiebolag fr. o. m. den 1 juli 1986 (prop. 1984/85:225, FiU 1985/86:4, rskr 89).

Regeringen gav i september 1985 en organisationskommitté¹ i uppdrag att förbereda och – under förutsättning av riksdagens godkännande – genomföra en ombildning av myndigheten DAFA till aktiebolag (Dir 1985:44). Kommittén har i en promemoria den 20 december 1985 lämnat underlag för bl. a. den ekonomiska regleringen av DAFA:s ombildning till aktiebolag. Promemorian bör bifogas protokollet i detta ärende som *bilaga 1:1*.

Riksskatteverket, riksrevisionsverket och myndigheten DAFA har yttrat sig över kommitténs rapport. Till protokollet bör fogas en sammanställning av dessa yttranden som *bilaga 1:2*.

Organisationskommittén för DAFA skall i sitt fortsatta arbete särskilt granska behovet av samordning med Statskonsult AB.

I det följande redovisar jag mina förslag till hur ombildningen av myndigheten DAFA till bolag tekniskt och ekonomiskt bör gå till för att övergången till den nya verksamhetsformen skall ske smidigt för såväl DAFA som dess kundmyndigheter.

¹ Ordförande generaldirektören Claes Örtendahl.

2.1 DAFA:s framtida verksamhetsinriktning

Riksdagens beslut att ombilda DAFA till ett aktiebolag är ett led i arbetet att skapa en slagkraftig ADB-verksamhet inom statsförvaltningen.

Jag anser att det är angeläget att DAFA som bolag ges förutsättningar att arbeta på ett effektivt sätt och i samverkan med andra statliga bolag och myndigheter.

DAFA som myndighet har haft tyngdpunkten i sin verksamhet på det statliga området och främst varit driftställe för stora ADB-system.

Organisationskommittén konstaterar i sin rapport att bolaget DAFA (DAFA Data AB) under de närmaste åren kommer att ha en relativt stabil kundkrets. De flesta större statliga systemen hos DAFA är färdigutvecklade och i full drift. Dessa är av den storleksordningen att kommittén inte bedömer det som troligt att någon annan servicebyrå inom överblickbar framtid utgör ett ekonomiskt alternativ. På längre sikt kan enligt kommitténs mening vissa kundförhållanden ändras genom att en del kunder kan komma att förlägga datordriften till egna anläggningar. Detta förutsätter nyinvesteringar i myndigheternas ADB-utrustning som finansieras över statsbudgeten.

Jag delar kommitténs uppfattning att DAFA som bolag i första hand kommer att arbeta med den nuvarande verksamhetsinriktningen som bas. Jag gör bedömningen att det i statsförvaltningen under överskådlig tid finns ett behov av driftställen för större centrala system men också av mer användarnära driftformer. Det är viktigt att DAFA även i framtiden utnyttjar sitt nuvarande kunnande och tillhandahåller en driftmiljö för de stora ADB-systemen och en rationell utvecklingsmiljö för statsförvaltningen. DAFA bör också kunna svara för utveckling och drift av informationsdatabaser.

Det är enligt min mening angeläget att staten har en egen servicebyrå för att på så sätt få tillgång till en miljö för programutveckling etc. Det är viktigt att de olika bolagen och myndigheterna samverkar för att åstadkomma en rationell organisation och undvika dubbelarbete.

I direktiven (Dir 1985: 44) till organisationskommittén framhålls att kommittén under våren 1986 skall utreda formerna för samverkan mellan ESKA AB (Statskonsultföretagen) och DAFA inom bl. a. följande områden; allmän konsultverksamhet, anskaffning och utveckling av programprodukter för person- och basdatorer samt försäljning och uthyrning av sådan utrustning.

Genom ett aktivt samarbete mellan de statliga bolagen och myndigheterna inom ADB-området skapas enligt min mening bättre förutsättningar än i dagsläget för att tillgodose den statliga marknadens behov samtidigt som en långtgående utbyggnad av likartade tjänster inom respektive organisation undviks.

Mitt förslag: DAFA Data AB övertar DAFA:s tillgångar och skulder samt den ADB-utrustning som bokförs hos statskontoret för DAFA:s räkning utom vad gäller utrustningen i Gävle. Värdet av det som övertas beräknas uppgå till 57,7 milj. kr. per den 30 juni 1986. Totalt överförs 53 milj. kr. till bolaget i form av ett kapitaltillskott. Av detta utgör 40 milj. kr. bolagets eget kapital, medan 13 milj. kr. avser att täcka den merkostnad som uppkommer genom att verksamheten i sin helhet blir mervärdeskattepliktig. DAFA erhåller detta kapitaltillskott för att kunna hålla oförändrade priser gentemot de statliga kunderna under budgetåret 1986/87. Resterande belopp, 4,7 milj. kr., upptas som en skuld till staten.

Organisationskommitténs förslag: Överensstämmer inte med mitt när det gäller verksamheten i Gävle och mervärdeskatten. Organisationskommittén föreslår att myndigheten DAFA:s nuvarande verksamhet i sin helhet överförs till bolaget. Vad gäller mervärdeskatten förordar kommittén ett ytterligare tillskott utöver mitt förslag till det egna kapitalet på 8 milj. kr. till följd av förslagen i prop 1985/86: 47 om ändrad mervärdeskatt som innebär att det mervärdeskattepliktiga området för ADB utökas att omfatta persontjänster.

Remissinstanserna: Riksrevisionsverket och myndigheten DAFA har kommenterat mervärdeskattefrågan och har inget att erinra mot en compensation genom ett kapitaltillskott.

Skälen för mitt förslag: Utgångspunkten för DAFA:s framtida verksamhet är att DAFA Data AB tar över myndigheten DAFA:s verksamhet. När det gäller verksamheten i Gävle anser jag att den del som avser uppdrag för centralnämnden för fastighetsdata (CFD) inte bör ingå i bolaget DAFA. CFD och DAFA har för tillfället inget formellt avtal. Det har diskuterats om CFD bör driva sin ADB-verksamhet i egen regi. Jag gör den bedömningen att det nu är lämpligt att CFD själv driver sin ADB-verksamhet. Detta medför en ökad effektivitet i CFD:s verksamhet bl. a. genom att samordningsvinster uppnås.

Ett övertagande av driften innebär att CFD tar över utrustning och lokaler i Gävle och att CFD erbjuder all DAFA:s personal i Gävle anställning. Jag förutsätter att huvuddelen av de anställda accepterar detta erbjudande. Detta är också en förutsättning för att DAFA Data AB även vid ett avskiljande av verksamheten i Gävle skall kunna uppnå de avkastningskrav som jag i det följande förordar. DAFA:s övriga kunder i Gävle får i fortsättningen sina uppdrag utförda i Stockholm. DAFA Data AB bör dock ha möjlighet att under en övergångsperiod ha kvar vissa kunder i Gävle mot ersättning till CFD.

Jag har i denna fråga samrått med chefen för bostadsdepartementet.

Organisationskommittén har för bolagets räkning fört förhandlingar med berörda centrala arbetstagarorganisationer om anställningsvillkoren i DAFA Data AB. Kommittén har tillsammans med bolagets styrelse undertecknat ett avtal med personalorganisationerna. All personal vid myndigheten har fått erbjudande om anställning i bolaget.

När det gäller personalen i Gävle förutsätter jag att samtliga erbjuds anställning vid CFD. Formerna och villkoren för detta får regleras under våren 1986.

Kapitalbehov (ägarkapital)

Det är angeläget att DAFA vid övergången till aktiebolag tillförs ett startkapital som skapar affärsmässiga förutsättningar för en ekonomiskt sund utveckling på lång sikt. DAFA Data AB bör därför ges en soliditet som gör det möjligt för företagsledningen att med acceptabla marginaler verka under tillfälliga svackor i efterfrågan.

Jag har i beräkningarna av DAFA Data AB:s kapitalbehov utgått från att myndigheten DAFA:s nuvarande verksamhet med det undantag jag tidigare redovisat överförs till DAFA-bolaget per den 1 juli 1986. Det har också förutsatts att såväl myndighetens tillgångar och skulder som den av statskontoret för DAFA:s räkning förvaltade datorutrustningen utom vad gäller Gävle-utrustningen övertas av bolaget till det värde som finns upptaget i DAFA-myndighetens respektive statskontorets balansräkning per den 30 juni 1986. Eftersom det är fråga om begagnad utrustning är behovet av finansiering lägre än om ny utrustning anskaffats.

Kommittén har beräknat bolagets kapitalbehov till 61 milj. kr. Kommittén föreslår att bolaget vid övergången ges ett eget kapital på 40 milj. kr. En lämplig fördelning bedöms vara ett aktiekapital på 20 milj. kr., en reservfond på 4 milj. kr. samt ett ägartillskott för fritt eget kapital på 16 milj. kr. Dessutom föreslår kommittén ett ägartillskott på 21 milj. kr. som kompensation för utökad mervärdeskattskyldighet. Jag återkommer till detta senare. Vid uppdelningen i fritt och bundet kapital har hänsyn tagits till att DAFA skall kunna ha en uthållighet mot förluster utan att aktiekapitalet berörs. Eftersom det skulle ta åtskilliga år för bolaget att själv generera ett fritt eget kapital i denna storleksordning förordar kommittén denna lösning för att jämställa DAFA med andra servicebyråer. Med den föreslagna nivån på det egna kapitalet kommer DAFA:s soliditet inledningsvis att ligga på ca 35 % vilket jag anser rimligt med hänsyn till förhållandena i branschen.

Jag delar kommitténs uppfattning att det är rimligt att avkastningskravet på det egna kapitalet bör ligga mellan 15 och 20 % med dagens ränteläge samt att avkastningskravet på det arbetande kapitalet bör uppgå till ca 20 %. Avkastningen bör dessutom vara så hög att det är möjligt att lämna utdelning på aktiekapitalet. Utdelningen på det nominella aktiekapitalet bör successivt ökas från 5 till 15 % under de första tre åren. På sikt bör utdelningen ligga på en nivå som svarar mot näringslivet i stort och situationen i branschen.

DAFA som myndighet är inte skattskyldig för försäljning till andra myndigheter, men däremot för övrig försäljning. Skattskyldighet för mervärdeskatt uppkommer då skattepliktiga varor eller tjänster omsätts inom landet i en yrkesmässig verksamhet. Statlig verksamhet i myndighetsform räknas som yrkesmässig till den del den avser utåtriktad verksamhet. Den del av verksamheten som avser statens egna behov anses däremot inte vara yrkesmässigt bedriven och medför inte skattskyldighet. Detta gäller omsättning mellan olika myndigheter. Av staten bedriven verksamhet anses dock alltid som yrkesmässig när den drivs i bolagsform, t. ex. som aktiebolag.

Endast en del av DAFA:s nuvarande verksamhet är skattepliktig. Andelen har uppskattats till 20%. I och med övergången till aktiebolag den 1 juli 1986 anses DAFA:s hela verksamhet vara yrkesmässig och därmed även mervärdeskattepliktig. För sina mervärdeskattepliktiga varor och tjänster – främst datordriften – skall således DAFA debitera både myndigheter och privata företag mervärdeskatt. Övergången till aktiebolagsform påverkar inte mervärdeskatten avseende de varor och tjänster som enligt nuvarande lagstiftning inte är skattepliktiga, främst persontjänster t. ex. systemering, programmering och utbildning.

När DAFA som bolag debiterar samtliga kunder mervärdeskatt innebär detta en kostnadsökning för icke mervärdeskatteskyldiga kunder – främst myndigheter – eftersom dessa inte kan lyfta av ingående mervärdeskatt.

Enligt en ändring (1985: 1116) i lagen (1968: 430) om mervärdeskatt skall det mervärdeskattepliktiga området för ADB utökas från och med den 1 juli 1986 till att även omfatta systemering och programmering (prop. 1985/86: 47, SkU 17, rskr 92).

Mervärdeskatt utgår för närvarande med 19% på priset inkl. skatt. Genom att DAFA som mervärdeskatteskyldigt bolag kan dra av praktiskt taget all ingående mervärdeskatt minskar dock DAFA:s nuvarande kostnader med ca 8%. Om man antar att detta slår igenom på DAFA:s prissättning skulle kundmyndigheternas totala kostnadsökningar (pris inkl. utgående moms) bli ca 7% jämfört med nuvarande förhållanden. Om man därtill lägger effekten hos DAFA av det utvidgade beskattningsområdet skulle kostnadsökningen uppgå till ca 12% för myndigheterna. Det skall observeras att den prisökning som motiveras av mervärdeskatteskyldigheten och som får erläggas av statliga myndigheter betalas tillbaka till statskassan av DAFA Data AB.

Myndigheterna kommer dock att uppleva mervärdeskatten som en kostnadsökning om de inte kompenseras för detta i sina anslag. I budgetförslaget för budgetåret 1986/87 har inte denna kostnadsökning beaktats.

DAFA Data AB kommer för sin del att första verksamhetsåret erhålla en betydande resultatförsämring om inte en prishöjning kan ske som svarar mot den ökade kostnaden med hänsyn till mervärdeskatteskyldigheten eller om inte intäktsbortfallet kan kompenseras på annat sätt.

Kommittén har övervägt olika alternativ och stannat för att DAFA Data AB under budgetåret 1986/87 bör behålla sin nuvarande prisnivå vid för-

säljning till de statliga myndigheterna. För att kompensera den resultatförsämring som blir följden av mervärdeskatteskyldigheten bör DAFA Data AB få en kompensation i form av ett kapitaltillskott. Kompensationen har beräknats till ca 13 milj. kr. och skall i efterhand avräknas mot faktiskt utfall. Den erhållna kompensationen återbetalas till statskassan i takt med att DAFA levererar in erhållen mervärdeskatt för försäljning till statliga myndigheter. Slutregleringen föreslås ske hösten 1987. Jag kan i huvudsak biträda kommitténs förslag som har uppenbara praktiska fördelar.

Jag kan däremot inte godta kommitténs förslag att DAFA även bör få kompensation till följd av att även persontjänster beläggs med mervärdeskatt fr. o. m. den 1 juli 1986. DAFA Data AB bör inte särbehandlas i förhållande till andra företag. Det kan dock eventuellt finnas skäl att överväga en kompensation direkt till myndigheterna under budgetåret 1986/87 till följd av det utökade mervärdeskattepliktiga området. Detta bör ske på sedvanligt sätt efter bedömning i varje enskilt fall.

Jag har vad avser frågan om mervärdeskatt samrått med chefen för finansdepartementet.

Finansiering av kapitalbehov m. m.

Som jag tidigare har nämnt har kommittén beräknat bolagets kapitalbehov till 61 milj. kr. inklusive behovet av kompensation för utökad mervärdeskatteskyldighet.

Förutom vad jag tidigare har anfört om kompensationen för utökad mervärdeskatteskyldighet ansluter jag mig till kommitténs bedömning av det totala behovet av eget kapital. Jag beräknar således detta behov till 53 milj. kr.

När det gäller finansieringen av detta kapitalbehov vill jag anföra följande.

Som kommittén föreslagit bör behovet av eget kapital tillgodoses genom att tillgångar och skulder från myndigheten DAFA och tillgångar som förvaltas av statskontoret för DAFA:s räkning överförs till det nya bolaget. Nettovärdet av de tillgångar som överförs till bolaget har beräknats med hänsyn till befintlig utrustning och planerade investeringar samt avskrivningar under innevarande budgetår, utrangeringsförluster samt avskrivningar. Värdet beräknas utgöra 57,7 milj. kr. per den 30 juni 1986. Nettotillgångar till ett värde av 53 milj. kr. av dessa bör lämnas som ett kapitaltillskott från staten till bolaget. Formerna för detta bör beslutas av regeringen liksom hur fördelningen av det egna kapitalet mellan bundet och fritt kapital bör ske. Resterande del av nettotillgångarna, 4,7 milj. kr. bör överföras till bolaget mot en revers på marknadsmässiga villkor. Regeringen bör besluta om dessa villkor.

Mitt förslag: Ett förslagsanslag på 580 000 kr. skall föras upp i statsbudgeten för budgetåret 1986/87 för SPAR-nämnden.

Skälen för mitt förslag: Riksdagen har beslutat godkänna riktlinjerna för att en myndighet inrättas med uppgift att svara för huvudmannskapet för det statliga person- och adressregistret SPAR (prop. 1984/85: 225, FiU 1985/86: 4, rskr 89). Myndigheten skall administrativt knytas till statskontoret. Motiven är att när DAFA ombildas till aktiebolag är det önskvärt att det finns en huvudman för SPAR-registret utanför bolaget. Genom att ansvaret för SPAR läggs på en statlig myndighet, SPAR-nämnden, kan medborgarnas insyn i verksamheten garanteras. SPAR-nämndens arbetsuppgifter blir att som registeransvarig ha överinseende över uppdaterings- och spridningsrutiner samt över innehållet i registret.

Jag förordar att SPAR-nämnden inrättas den 1 juli 1986. Jag räknar med att kansliresurser hämtas från statskontoret. Jag har beräknat medelsbehovet för nämnden till 580 000 kr.

Av dessa medel bör statskontoret erhålla viss ersättning för det merarbete nämnden försäkras.

I direktiven till organisationskommittén för DAFA berör jag frågan hur driftavtalen mellan bolaget och myndigheter som är huvudmän för informationssystem hos DAFA bör utformas. Jag framhåller därvid att i de fall statliga myndigheter har medverkat till att tillskapa registren, svarar för att uppdatera DAFA:s register eller i övrigt bidrar i hanteringen av registren skall statskassan tillföras en skälig årlig ersättning för dessa register. Jag utgår vidare ifrån att ersättningen från DAFA Data AB även skall täcka nämndens kostnader.

Jag gör bedömningen att DAFA Data ABs ersättning till staten för SPAR-registret bör under budgetåret 1986/87 uppgå till åtminstone 1,5 milj. kr. Denna ersättning bör successivt höjas för att inom en treårsperiod ha uppnått en mer permanent nivå. Det bör ankomma på regeringen att efter förslag från organisationskommittén för DAFA och den särskilde utredaren för SPAR-nämnden sluta avtal med DAFA Data AB om SPAR-verksamheten för budgetåret 1986/87.

Ersättningen från DAFA Data AB bör tillföras inkomsttiteln Övriga inkomster av statens verksamhet. Framtida avtalsförhandlingar bör ske mellan SPAR-nämnden och DAFA Data AB.

I förordningen (1980: 628) om rättsdatasystemet (ändrad senast 1985: 714) finns bestämmelser om bl. a. principerna för avgifter för terminalanvändare, registeransvariga myndigheter och DAFA. Någon ändring av förordningen är inte aktuell nu. SARI som svarar för samordningen av dataregistren i rättsdatasystemet, arbetar som jag anfört i propositionen 1984/85: 225 (s. 27), med frågor som gäller rättsliga informationssystem. Enligt vad jag erfarit kommer SARI med ett förslag i slutet av år 1986.

Under våren 1986 kommer driftavtal att slutas med de statliga myndigheter som är huvudmän för vissa av DAFA:s register.

Mot denna bakgrund förordar jag att ett förslagsanslag benämnt SPAR-nämnden förs upp på statsbudgeten för 1986/87 med 580 000 kr.

Prop. 1985/86: 112

3 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. medge att tillgångar och skulder förs över från myndigheten DAFA till bolaget DAFA i enlighet med vad jag förordat,
2. medge att huvuddelen av den ADB-utrustning som bokförs hos statskontoret för myndigheten DAFA:s räkning överförs till bolaget DAFA i enlighet med vad jag förordat,
3. bemyndiga regeringen att i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att genomföra ombildningen av myndigheten DAFA till aktiebolag,
4. till *SPAR-nämnden* för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 580 000 kr.

PM

Redovisning av organisationskommitténs (C 1985:03) arbete i etapp 1 med DAFAs ombildning till aktiebolag

INNEHÅLL

0 Sammanfattning	12
1 Uppdraget	15
2 Marknadsmässiga förutsättningar och krav på dataserviceföretagen	16
2.1 Allmänna tendenser	16
2.2 Speciella förutsättningar för DAFA på den statliga marknaden	18
3 DAFAs verksamhetsinriktning	21
4 DAFAs kunder	22
5 Personalfrågor	24
6 Mervärdesskatt	27
6.1 Skatteplikt	27
6.2 Persontjänster	28
6.3 Effekter av utökad momsplikt för DAFA	29
6.4 Tillfällig dispens från momsskyldighet	31
6.5 Momskompensation i form av ägartillskott	31
6.6 Förslag	32
7 Kapitalbehov och finansiering	33
7.1 DAFAs ekonomiska utveckling	33
7.1.1 Historik	33
7.1.2 Framtidsbedömning	33
7.2 Jämförelser med andra dataservicebyråer	34
7.3 Kapitalbehovsanalys	35
7.3.1 Förutsättningar och antaganden	35
7.3.2 Avkastningskrav	37
7.3.3 Kapitalbehov	37
7.3.4 Känslighetsanalys	39
7.4 Tillgängligt statskapital	40
7.5 Förslag	42
8 Bolagsbildningen	43
9 Genomförandeplan etapp 2	43
 Bilaga till PM om alternativa antaganden om DAFAs ekonomiska utveckling samt resultat-, balansräkningar och finansieringsanalyser	 46

Uppdraget

Organisationskommittén för DAFA (C 1985: 03) har till uppgift att förbereda och – under förutsättning av riksdagens godkännande – genomföra en ombildning av datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA) till ett aktiebolag. I uppgiften ingår också att utreda hur en framtida samverkan eller ett samgående mellan DAFA och Statskonsult AB skall utformas.

Arbetet skall bedrivas i två etapper. Den första etappen skall syfta till att klargöra de ekonomiska förutsättningarna för bolagsbildningen samt förbereda den medan den andra etappen skall syfta till att genomföra bolagsbildningen per den 1 juli 1986.

Marknadsmässiga förutsättningar och krav på dataserviceföretagen

I promemorian ges som bakgrund en sammanfattande beskrivning av vissa utvecklingstendenser på ADB-området och förutsättningarna för dataserviceföretagen.

Vidare tas i promemorian upp speciella förutsättningar som gäller för DAFA på den statliga marknaden. I regeringens proposition 1984/85: 225 anges vissa utvecklingstendenser på det statliga området som kommer att få betydelse för DAFAs verksamhet. En sådan utvecklingstendens är att myndigheterna skall ges ett ökat ansvar för att själva dimensionera och upphandla utrustning. En annan utvecklingstendens gäller satsningen på "småskalighet" och då främst de s. k. basdatorerna. En tredje utvecklingstendens som tas upp i propositionen och som kommer att påverka DAFAs inriktning och agerande är regeringens ambition till ökad samverkan mellan statliga organ med uppgifter på ADB-området.

Kommittén konstaterar att DAFAs möjligheter att expandera på den statliga marknaden är goda om statsmakterna väljer att stimulera och satsa på det statliga utnyttjandet av ADB och information.

DAFAs verksamhetsinriktning

Enligt propositionen 1984/85: 225 skall DAFA arbeta på affärsmässiga grunder och i konkurrens med andra dataservicebyråer och driftformer. Detta kan i huvudsak ses som ett fullföljande och förtydligande av den affärsmässiga inriktning DAFA haft under senare år.

Sammanfattningsvis är DAFAs affärsidé att med egen kommunikations- och driftsmiljö som bas, erbjuda ett vältäckande kompetens- och ADB-stöd för administrativa och handläggande funktioner inom offentlig och privat tjänst.

Tyngdpunkten i DAFAs verksamhet kommer även i fortsättningen att ligga på den civila statsförvaltningen där DAFA avser att vara fullserviceleverantör av ADB-baserade tjänster. Dessutom arbetar DAFA på övriga marknader framförallt med informationsbanker.

Organisationskommittén anser det nödvändigt att bolagiseringen av DAFA inte innebär ett brott med den nuvarande verksamhetsinriktningen. Bolagets kunder måste känna trygghet att nuvarande kund/leverantörförhållanden inte plötsligt avbryts. Samtidigt finns det på den starkt expansiva marknaden på vilket bolaget kommer att arbeta ett behov av att noggrant följa utvecklingen och överväga framtida strategier. Kommittén kommer att behandla dessa frågor i det fortsatta arbetet – bl. a. i samband med överväganden om samarbete och samverkan med andra företag.

DAFAs kunder

Organisationskommittén har i sina bedömningar och beräkningar utgått från stabila kundförhållanden. Kommittén räknar med att bolaget kan överta myndighetens nu gällande kundavtal som löper längre än 1986-06-30 utan några andra omförhandlingar än de rent formella ändringar som krävs p.g.a. ändrad associationsform och mervärdesskatteplikt. Kommittén räknar även med att huvuddelen av de kundavtal som löper ut 1986-06-30 kommer att omförhandlas och förlängas av bolaget.

DAFAs filialer i Gävle, Norrköping och Hallstavik bör överföras i sin helhet till bolaget.

Sammanfattningsvis bedömer kommittén att det inte är troligt med något större kundbortfall de första verksamhetsåren. En expansion i efterfrågan från befintliga kunder är också sannolik.

Personalfrågor

Kommittén har kommit till den uppfattningen att all nuvarande personal hos DAFA bör erbjudas anställning i bolaget. Det gäller även databeredningspersonalen och lokalvårdarna eftersom kommittén inte kunnat finna någon annan huvudman som förklarar sig beredd att överta personal från DAFA tillhörande dessa personalkategorier. Vad gäller databeredningspersonalen finns idag en viss överkapacitet hos DAFA. Kommittén föreslår därför att DAFA redan i myndighetsformen under våren 1986 prövar möjligheterna till s. k. årlig ersättning till personaler bland databeredningspersonalen.

Kommittén har fört förhandlingar med berörda personalorganisationer och tillsammans med bolagets styrelse undertecknat avtal med TCO-S och JUSEK m. fl. om övergångsbestämmelser och anställningsvillkor för personal i bolaget. Erbjudande om anställning i bolaget fr. o. m. den 1 juli 1986 har därefter lämnats till DAFAs personal.

Organisationskommittén anser att bolaget DAFA så snart som möjligt – helst fr. o. m. den 1 januari 1987 – bör anslutas till en lämplig arbetsgivarorganisation – f. n. SFO – och tillämpa de avtal och regler som normalt gäller för statliga bolag och näringslivet i övrigt.

I nuvarande läge är endast ca 20 procent av DAFAs verksamhet momspliktig, dvs. den del av verksamheten som inte avser andra statliga myndigheter, förvaltningar eller institutioner. I och med övergången till aktiebolag den 1 juli 1986 blir DAFAs hela verksamhet momsskattepliktig. Det innebär att DAFA måste debitera moms för skattepliktiga tjänster och varor till samtliga kunder. För icke momsskatteskyldiga kunder – främst myndigheter kommer detta att medföra en kostnadsökning eftersom dessa ej kan lyfta av ingående moms.

Enligt propositionen 1985/86: 47 föreslås dessutom att det momspliktiga området för ADB utökas fr. o. m. 1 juli 1986 till att även omfatta persontjänster.

Genom att DAFA som momsskatteskyldigt bolag kan dra av praktiskt taget all ingående moms minskar DAFAs nuvarande kostnader med ca 8 procent. Om DAFA sänker sina priser i motsvarande grad men lägger på utgående moms kommer nettoeffekten för de statliga kundmyndigheterna att bli en kostnadsökning på ca 12 procent. Det skall observeras att detta från statsfinansiell synpunkt inte innebär några ökade utgifter eftersom momsen betalas tillbaka till statskassan.

Kommittén har antagit att myndigheterna kommer att kompenseras för den kostnadsökning som uppstår p g a momsen eftersom denna är statsfinansiellt neutral. Ett problem är dock att myndigheterna inte tagit upp denna kostnadsökning i sina anslagsframställningar för budgetåret 1986/87. För att underlätta anslagshanteringen 1986/87 föreslår därför kommittén att DAFA bibehåller sin nuvarande faktureringsnivå men inkluderar moms gentemot de statliga kunderna. I stället får DAFA en kompensation i form av t. ex. ägartillskott för det intäktsbortfall som härigenom uppkommer för bolaget. Kompensationen har beräknats till ca 21 mkr första året och skall i efterhand avräknas krona för krona. Den erhållna kompensationen återbetalas till statskassan i takt med att DAFA levererar in moms. Fr. o. m. budgetåret 1987/88 förutsätts myndigheterna få full kompensation för momseffekten i sina anslag och att DAFA då debiterar moms på sedvanligt sätt.

Kapitalbehov och finansiering

För att kunna bedöma bolagets kapitalbehov har kommittén tagit fram ett antal resultat- och balansräkningar baserade på olika antaganden om DAFAs ekonomiska utveckling.

DAFAs verksamhet skall bedrivas med lönsamhet som mål och med krav på marknadsmässig avkastning på insatt kapital. Avkastningen bör vara så hög att det är möjligt att lämna utdelning på aktiekapitalet.

Kommitténs ambition är att DAFA redan vid övergången till bolag skall tillföras ett tillräckligt startkapital så att affärsmässiga förutsättningar skapas för en ekonomisk sund utveckling på lång sikt, dvs. ger företagsledningen finansiellt handlingsutrymme. Det är nödvändigt för den långsiktiga uthålligheten att DAFA ges en soliditet som gör det möjligt att hinna vidta åtgärder vid nedgångar utan att aktiekapitalet urholkas.

Kommittén har i sina beräkningar förutsatt att såväl DAFA-myndighetens samtliga tillgångar och skulder som den av statskontoret för DAFAs räkning förvaltade datorutrustningen övertages av bolaget till det värde som finns upptaget i DAFA-myndighetens respektive statskontorets balansräkning per den 30 juni 1986.

Bolaget beräknas i inledningsskedet ha en balansomslutning på ca 105 mkr. Kommittén föreslår att bolaget tillförs ett eget kapital på 40 mkr. Härav bör ca 20 mkr utgöra aktiekapital, 4 mkr reservfond och 16 mkr ett ägartillskott för fritt eget kapital.

Finansieringen av bolagets egna kapital på 40 mkr bör ske med det statskapital som den 30 juni 1986 finns dels hos statskontoret för DAFAs datorutrustning, dels som eget kapital hos DAFA. Förutom det egna kapitalet föreslås att 21 mkr tillföres DAFA i form av ett ägartillskott för att finansiera den tidigare nämnda momscompensationen. Det totalt tillgängliga statskapitalet uppgår till ca 63 mkr. Återstående ca 2 mkr föreslås t.v. ligga kvar som en skuld till staten.

Bolagsbildningen

Civildepartementet har under hösten 1985 anskaffat ett aktiebolag som registrerats under namnet DAFA Data AB. Samtliga aktier i bolaget ägs direkt av staten genom civildepartementet. I samband med att kommittén under våren 1986 skall utreda samverkansformer mellan Statskonsult AB och DAFA Data AB kommer även att övervägas ett eventuellt överförande av aktierna i DAFA Data AB till det för Statskonsult AB och Bohlin & Strömberg gemensamma moderföretaget ESKA.

Genomförandeplan etapp 2

I planen för arbetet i etapp 2 tas upp ett antal aktiviteter som måste utföras under våren 1986 för att bolagsbildningen skall kunna genomföras och DAFA Data AB överta myndigheten DAFAs hela verksamhet fr. o. m. den 1 juli 1986. I arbetsuppgifterna under våren ingår bl. a. att klara ut frågor rörande SPAR samt samverkan mellan Statskonsult AB och DAFA Data AB. Kommitténs arbete beräknas kunna slutföras omkring den 1 juli 1986.

1 Uppdraget

I direktiven för organisationskommittén, vilka beslutades vid regerings-sammanträdet 1985-09-12, anges att kommittén skall förbereda och – under förutsättning av riksdagens godkännande – genomföra en ombildning av datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA) till ett aktiebolag. Kommittén skall också utreda hur en framtida samverkan eller ett samgående mellan DAFA och Statskonsult AB skall utformas.

Arbetet skall bedrivas i två etapper. Den första etappen skall syfta till att klargöra de ekonomiska förutsättningarna för bolagsbildningen samt förbereda den medan den andra etappen skall syfta till att genomföra bolagsbildningen.

Redovisningen av arbetet i etapp 1, som skall utgöra grund för regeringens och riksdagens ställningstagande till en slutlig reglering av DAFAs ombildning till aktiebolag, skall redovisas senast den 15 december 1985.

Uppdraget i etapp 1 anges i direktiven enligt följande:

”I etapp 1 bör organisationskommittén genomföra en granskning av de ekonomiska förutsättningarna för det tänkta bolaget. I denna granskning bör ingå en genomgång av DAFAs större driftåtaganden vad avser deras nuvarande lönsamhet samt prognos för kundförbindelserna baserat bl a på inhämtade uppgifter från resp. kundmyndighet. Bedömningar bör också göras beträffande DAFAs framtida verksamhetsinriktning. Granskningen bör också innefatta en bedömning av förhållandena för DAFAs filialer.

Kommittén bör även granska övriga aspekter på DAFAs kort- och långsiktiga ekonomi.

Kommittén skall också särskilt utreda de ekonomiska konsekvenserna för DAFAs nuvarande kunder med anledning av DAFAs skyldighet att som bolag ta ut mervärdesskatt för vissa tjänster.

Kommittén skall lämna en redovisning av personalkonsekvenserna vid en bolagsbildning, samt utifrån de riktlinjer som ges nedan ge förslag till hur anställning av personal i den nya organisationen bör gå till. Kommittén skall samarbeta med SAMN i denna fråga.

Redovisningen av arbetet i etapp 1 bör omfatta

- de ekonomiska förutsättningarna inkl. förslag till vissa ekonomiska villkor för bolaget, bl a rörelse kapitalets storlek och finansiering, värdering av tillgångar, övertagande av skulder, reglering av den rörliga krediten, kreditvillkor, osäkerheter, avkastningskrav m m.
- förslag att bilda eller anskaffa befintligt (vilande) aktiebolag,
- konsekvenser för personalen,
- plan för genomförande”.

Arbetet i etapp 2 avser uppgifter i samband med genomförandet av bolagsbildningen den 1 juli 1986. I denna etapp skall kommittén även utreda frågan om samverkan mellan statskonsultföretagen och DAFA. Etapp 2 bör enligt direktiven redovisas i god tid före den 1 juli 1986.

2 Marknadsmässiga förutsättningar och krav på dataserviceföretagen

2.1 Allmänna tendenser

Den allmänna uppfattningen, som den beskrivs i press, massmedia och officiella rapporter, sammanfattas väl i en rapport som Svenska Industri-tjänstemannaförbundet, SIF, utgivit¹. Rapporten beskriver utvecklingen inom ADB-området och pekar på nödvändiga anpassningar hos dataserviceföretagen. I sammanfattning konstateras följande:

Den allmänna ADB-marknaden kommer inom den närmaste femårsperioden att visa fortsatt stor tillväxt. Det finns en given plats på denna

¹ Strategi för att anpassa verksamheten hos dataserviceföretag med hänsyn till utvecklingen inom data- och elektronikområdet. SIF rapport 1985-03-18

marknad för dataserviceföretagen – men bara för dem som klarar av förändringar och nytänkande.

Den rena datadriften kommer att stagnera – speciellt de satsvisa bearbetningarna.

Kunderna kommer i allt högre utsträckning att skaffa sig mindre, lokala egna lösningar speciellt inom basadministrationen där produktutbudet blir alltmer "standardbetonat" och "lätthanterligt" i ett attraktivt prisläge.

Under perioden kommer behovet av underhåll för befintliga programvaror vara en fortsatt stor marknad för dataserviceföretagen. Även nyutveckling av traditionell programvara kommer att vara stor men fjärde generationens språk kommer att få ordentligt fotfäste och kan ge dataserviceföretagen en ny marknad eftersom dessa till viss del kommer att kräva stora datorer eller samspel mellan datorer.

Ett ännu relativt nytt område är kontorsautomationen som innehåller starkt inslag av kommunikation. Här borde dataserviceföretagen kunna ta en viktig marknadsandel, speciellt vid utformning, underhåll och kommunikation.

De dataserviceföretag som hittills specialiserat sig inom en viss bransch och samtidigt kompletterat sitt produktutbud har hittills visat god lönsamhet. Framgångskriterierna i fortsättningen ser i stort sett ut på samma sätt och kan i punktform sägas vara:

- att inrikta datadriften mot alltmer interaktivitet
- att låta datadriften omfatta olika datorstorlekar
- att tillhandahålla lokala lösningar i kundens egen miljö
- att bygga ut kommunikationskunnandet
- att definiera sin nisch och specialisera sig på den
- att skaffa sig ett gediget problemkunnande inom nischen och därefter bredda sitt kompetensområde till totallösningar med inslag av konsultation, utbildning, programmering, "driftsassistans" samt stöd och drift av 4e-generationssystem
- ett öka marknadsorienteringen
- att agera utifrån alternativa lösningsförslag med en helhetssyn på kundens databehandling
- att vara återförsäljare inom den starkt expanderande smådatormarknaden.

Efterfrågan på personal kommer inom överskådlig tid att överstiga tillgången. Speciellt gäller detta utvecklingspersonal med specialkunnande inom

- kundtillämpningar
- programvaror, hjälpmedel och högnivåspråk
- kommunikation
- lösningar med olika datortyper
- utbildning

Renodlad registrering kommer ytterligare att minska för att i slutet på 80-talet ha nästan helt försvunnit.

2.2 Speciella förutsättningar för DAFA på den statliga marknaden

Prop. 1985/86: 112

Den statliga grundsynen på ADB som den förs fram bl.a. i prop. 1984/85:220 och prop. 1984/85:225 visar en övertygelse om att databehandling är ett viktigt hjälpmedel såväl för effektivisering som för höjda servicenivåer inom civila statsförvaltningen.

Hela samhället förutsätts kunna dra mycket stor nytta av tekniken som förväntas genomsyra snart sagt alla verksamheter.

Potentialen för ADB-stöd syns därför närmast obegränsad.

Detta innebär inte att det är enkelt för en aktör på den statliga marknaden att förutse vilka behov som kommer att realiseras.

Ur prop. 1984/85:225 kan utläsas ett antal utvecklingstendenser som påverkar den statliga marknaden.

Den första tendensen innebär ett ökat ansvar för myndigheterna att själva dimensionera och upphandla utrustning. Detta sker dels genom ökad decentralisering av upphandlingsbeslut, från regeringen till statskontoret och från statskontoret till myndigheterna, dels genom praktiska försök med en ny handläggningsordning.

Den statliga styrningen av formerna för ADB-stöd till en myndighet kommer därmed successivt att förändras. Detta förhållande torde icke förändra behovet av att beslut i upphandlingar baseras på en kalkylmodell som tar hänsyn till den totala kostnadsbilden. En av de väsentligaste svårigheterna i en sådan kalkyl är att bedöma det sätt på vilket en utrustning kommer att användas. De behov som ligger till grund för en viss lösning är inte statiska utan förändras i takt såväl med utvecklingen på ADB-området som inom verksamhetsområdet. Användarnas engagemang i processen kommer att öka starkt vilket, om det skall tillgodoses, snabbt kräver tillgång till nya, ofta resurskrävande, programvaror och kontinuerligt ökande resurs- och kommunikationsbehov. I en sådan bedömning av ett behov har en servicebyrå med ett brett underlag för olika tjänster ett helt annat värde än i en bedömning som tar sikte på lägsta möjliga kostnad för ett statiskt minimalalternativ. Upphandlingsperspektivet får därmed mycket stor vikt för servicebyråns möjligheter. Det borde vara naturligt att detta perspektiv omfattar minst 3-5 år av en i allmänhet betydligt längre avskrivningsperiod och hänsyn tas till utveckling av såväl volym som behov. En närmare granskning av flera upphandlade installationers utveckling skulle troligen visa en oförutsedd kostnadstillväxt och ambitionsökning.

DAFA är, inom statsförvaltningen, helt dominerande som servicebyrå men omsättningen uppgår endast till ca 10% av statens samlade utgifter för ADB. Det är en utmaning att 90% av den statliga marknaden, definierad på detta sätt, ligger utanför DAFA. Samtidigt ligger denna till största delen inom myndigheterna själva.

En dominerande del av dessa tillämpningar har konstruerats under 60- och 70-talet. Detta arv måste succesivt överföras till en modern teknologisk och systemsyn. DAFA kan här bidra med olika typer av tjänster.

DAFAs kunder, existerande och potentiella, är samtidigt DAFAs svåraste konkurrenter. Detta förhållande liknar situationen för en dataorganisation i en privat koncern. Fler och fler exempel finns där dataorganisationen som självständigt bolag styrs så att den inte skall prioritera ned sin primära interna marknad av kortsiktiga lönsamhetsskäl. Dataorganisationen inom ett företag eller en koncern ses ofta som en strategisk resurs och beläggs därför med uppdrag som styr i önskad riktning.

Den andra tendensen i propositionen kan karaktäriseras som "småskalighet". Basdatorerna framställs som den teknik som skall tillgodose ett brett behov av datorstöd bl. a. för vissa generella administrativa tillämpningar.

Staten påverkar själv, med de insatser man kan komma att göra, bl. a. på programvaruområdet, utvecklingen av marknaden för denna teknik. DAFA har tidigare förklarat sig intresserad av att delta inom området men har avvaktat pågående diskussioner om insatsområden och finansiering. DAFA har förberett en insats genom viss kompetensuppbyggnad och har till statskontoret avgett en offert om utveckling bl. a. inom EA-området.

Småskalighet omfattar inte bara *en* teknik. DAFA har arbetat aktivt med persondatorer i drygt två år och skaffat sig en bred och kvalificerad kompetens tillsammans med ett antal produkter.

Med utgångspunkt i de övergripande ekonomi- och personalsystemen utnyttjar DAFA småskalig teknik, hittills endast persondatorer, som samverkar med de centrala systemen. Ett exempel är DAFAs bidrag i det s. k. PIR-projektet som drivs tillsammans med SPV och UDAC. Här realiseras för första gången i statsförvaltningen en ny systemsyn där olika teknikresurser samverkar intimt. För en stor del av den statliga marknaden innebär ett sådant angreppssätt en naturlig anpassning till modern teknologi och användarkrav. Den småskaliga tekniken måste uppfylla mycket kvalificerade kommunikationskrav för att en användarvänlig informationsmiljö skall kunna realiseras.

DAFA har även anskaffat ett modernt ekonomisystem med stor spridning inom näringslivet bl. a. för att tillgodose behoven hos de myndigheter som behöver ett avancerat ekonomisystem men av olika skäl ej kan utnyttja system S. Det innebär även goda möjligheter på en privat marknad.

En väsentlig framtida potential finns troligen för DAFA inom det dokumentadministrativa området. Dokument kommer att produceras, lagras och distribueras elektroniskt och på pappers- och andra media. DAFA har mycket god kunskap och konkurrenskraftiga produkter inom diarieföring och fritextsökning. Tillsammans med ett befintligt system för elektronisk post, ett omfattande nätverk och centrala resurser för framställning av dokument på olika media och i olika kvaliteter har DAFA dessutom ett antal nödvändiga byggstenar för att skapa en total tjänst för statsförvaltningens dokumenthantering. Denna måste innefatta såväl stor- som småskalig teknik och kommunikationsfrågorna blir mycket väsentliga. Detta område har dessutom en nära samhörighet med DAFAs satsningar på informationsbanker.

Den tredje tendensen beskriver just informationsbankerna. En långt decentraliserad ADB-verksamhet kan komma att försvåra en samordnad

informationssyn. Propositionen markerar behovet av en översyn av området ur flera aspekter genom att uttrycka avsikten att ge statskontoret ett utredningsuppdrag.

På detta område har DAFA byggt upp en unik kompetens såväl beträffande tekniska möjligheter och hjälpmedel som sakområdeskunskap och informationsbanker. Detta har hittills skett via medel som genererats i verksamheten. Investeringarna är dyrbara och återbetalningstiden lång. Det är förenat med ett mycket stort risktagande att i längden fortsätta med denna satsning utan att statsmakterna uttalat en långsiktig syn på villkor och former för detta. En lyckad satsning på informationsbanker kräver en samordnad drift och gemensam teknik. Annars blir användarens situation för splittrad.

Den fjärde tendensen av betydelse för den statliga marknaden är de samverkanstankar mellan statliga organ som propositionen uttrycker. Statskonsult AB och ett bolagiserat DAFA skall söka samverkansformer. SIPU, DAFA, Statskonsult och Statskontoret skall söka samverkansformer inom ADB-utbildningens område. Organisationskommittén ser i detta en möjlighet till gemensam utveckling av produkter och tjänster för den statliga marknaden. Bättre förutsättningar kan skapas för att samlat tillgodose den statliga marknaden totala behov samtidigt som en alltför långtgående konkurrerande utbyggnad av likartade tjänster inom respektive organisation undviks.

Förutom denna form av samverkan ser DAFA i framtiden möjligheten att, genom lämpliga organisatoriska former, erbjuda stora kunder andra samarbetsformer än det traditionella kundförhållandet i servicebyrån. Detta möjliggör andra insyns- och påverkansformer för kunden i hans del av verksamheten.

Till sist kan tilläggas många intressanta framtida möjligheter i gränslandet mellan privat och statlig verksamhet. Informationsbankerna ligger redan idag här. Nätverk (t. o. m. starka dator-datorkopplingar) är en nödvändig resurs för att bredda användandet. Det kommunikationskunnande som skapas är nödvändigt också för andra system som kan komma att byggas upp för samverkan mellan privat och offentlig verksamhet.

Inom distributionssektorn borde det t. ex. finnas möjligheter till en systemmässig samverkan mellan tullväsendet, speditörer, åkerier, godsmottagare, avsändare m fl. Ett väl fungerande platsförmedlingssystem borde kunna innehålla en ömsesidig datorstödd kommunikation mellan näringsliv och statliga myndigheter. Det finns säkerligen många tillämpningar som karaktäriseras av relativt enkla grundläggande rutiner men en tekniskt krävande och högfrekvent informationsutväxling mellan olika parter. Leverantörs-, grossist- och detaljist-strukturen i Sverige kan troligen dra nytta av denna typ av stöd.

DAFA har visat att man kan klara den komplexa miljön genom det s. k. DAKOM-systemet som man driver på uppdrag av Dagligvaruleverantörers Förening och Grossistförbundet.

Statliga initiativ för en integration av information i näringslivet och statlig förvaltning kommer att kräva en resurs av DAFAs typ. Hittills har DAFA dock ej haft direkta uppdrag i denna riktning bortsett från SPAR.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att DAFAs möjligheter att expandera på en statlig marknad är goda om statsmakterna väljer att stimulera det statliga utnyttjandet av ADB och information. Kompetens och beredskap finns i väsentliga delar och kan förstärkas i samarbete med andra organisationer.

På flera, för DAFA centrala områden, är emellertid produkt- och tjänsteutveckling förenad med stora investeringar och, utan en klart uttalad statlig inriktning, med mycket stort risktagande.

3 DAFAs verksamhetsinriktning

Enligt regeringens proposition 1984/85: 225 skall DAFA arbeta på affärs-
mässiga grunder och i konkurrens med andra dataservicebyråer och drift-
former. Verksamheten skall bedrivas med lönsamhet som mål och med
krav på marknadsmässig avkastning på insatt kapital.

I propositionen framhålls samtidigt att det är angeläget att staten i likhet
med stora företagskoncerner har tillgång till egen servicebyrå inom
ADB-området. Detta motiveras av att ett statligt ägande ger en säkerhet så
att det inom den statliga sektorn finns ett organ som tillgodoser de statliga
verkens grundläggande behov av dataservice.

Den inriktning och roll som anges för DAFA i propositionen är i huvud-
sak ett fullföljande och förtydligande av den affärsmässiga inriktning
DAFA haft under senare år.

DAFAs hittillsvarande agerande och affärsverksamhet har tagit hänsyn
till den uppfattning om marknaden som beskrivits tidigare i avsnitt 2. En
organisations verksamhet färgas dock inte huvudsakligen av de förändring-
ar som kan skönjas i en nära eller avlägsen framtid. DAFA har av tradition
stor kompetens och styrka inom stordatorområdet. Intäkter genereras av
existerande kunder, deras och DAFAs system och informationsbanker.
Bolaget kommer därför att arva stora delar av den affärsidé och den policy
som under senare år varit DAFAs.

Organisationskommittén har tagit del av utkast till affärsidé, mål och
policy som DAFA nu arbetar med. Kommittén anser det angeläget att
detta arbete fortsätter och fullföljes inom bolaget DAFA.

DAFAs nuvarande *affärsidé* är kortfattat uttryckt att, med egen kom-
munikations- och driftsmiljö som bas, erbjuda ett vältäckande kompetens-
och ADB-stöd för administrativa och handläggande funktioner inom of-
fentlig och privat verksamhet.

DAFA avser att utveckla denna affärsidé med i huvudsak följande
strategiska inriktning vad gäller marknad, system/programprodukter och
kundtillämpningar.

Marknad

- För den civila statsförvaltningen skall DAFA vara fullserviceleverantör
av ADB-baserade tjänster

- För övriga marknader skall DAFA i första hand erbjuda och anpassa befintliga produkter och tjänster inom det generella ADB-området
- För alla marknader skall DAFA tillhandahålla information från adressdatabanker och statliga faktadatabanker

System och programprodukter

DAFA skall anskaffa, utveckla, förvalta och driva system och programprodukter som uppfyller ett av kriterierna

- drivs i ren stordatormiljö inom IBM-konceptets ram
- bygger på en samverkan mellan lokal, regional och central kapacitet
- i lokal miljö utgör ett komplement till ett samverkande system eller uppvisar mycket god lönsamhet som enskild produkt.

Kundtillämpningar

DAFA skall på uppdrag utveckla och förvalta system som är kundspecifika. DAFA skall dessutom engagera sig i framtagning av standardsystem i första hand inom EA-, PA- och KA-områdena. Tillsammans med olika huvudmän skall DAFA bygga upp informationsbanker av generellt intresse.

Enligt organisationskommitténs mening är det nödvändigt att bolagiseringen av DAFA inte innebär ett brott med den nuvarande verksamhetsinriktningen. Bolagets kunder måste känna trygghet att nuvarande kundförhållanden inte plötsligen avbryts. Samtidigt finns det på den starkt expansiva marknaden på vilken bolaget kommer att arbeta ett behov av att noggrant följa utvecklingen och överväga framtida strategier.

Organisationskommittén kommer att behandla dessa frågor i det fortsatta arbetet – bl. a. i samband med överväganden om samarbete och samverkan med andra företag.

Förmågan att skapa goda ekonomiska förutsättningar är avgörande för bolagets möjligheter att utvecklas som professionell organisation och bereda personalen långsiktig trygghet.

Bolagets verksamhet skall bedrivas i full konkurrens med affärsmässighet som bärande princip. Produkter och tjänster skall bedömas utifrån sin egen lönsamhet i första hand. Samtidigt ökar det samlade utbudet värdet av varje ny tjänst.

Tillväxt är en väsentlig förutsättning för bolagets möjligheter att skapa ekonomiskt utrymme för investeringar i produkter och tjänster. Genom tillväxt skapas dels en större bas för finansiering av produkter med stor andel fasta kostnader, dels möjligheter att tillräckligt snabbt tillgodogöra sig ny effektivare teknik.

4 DAFAs kunder

Av DAFAs totala intäkter 1984/85 svarade de kunder vilkas fakturering översteg 1 milj kr för ca 70%. Dessa kunder är till antalet 22 st.

DAFA har under hösten 1985 gjort en genomgång av DAFAs nuvarande kundrelationer. Denna har redovisats för kommittén. Materialet har dock ansetts innehålla affärshemligheter av vital betydelse för DAFA. Kommittén har bedömt att en närmare redovisning av kundrelationerna inte är nödvändig i detta sammanhang.

DAFAs nuvarande avtal med flera av de större kunderna löper längre än 1986-06-30. Undantag från detta är bl. a. RSV (med vilka avtalet löper ut 1986-06-30) och CFD i Gävle (som saknar ett formellt avtal).

De största riskerna för att förlora en stor kund utgör för DAFA s. k. hemtagning av system för drift i egen regi. Sådan hemtagning kräver normalt ett omfattande arbete med ett ställningstagande från regeringen för att anskaffa erforderlig utrustning. Sannolikheten för att någon av de större kunderna skall övergå till drift i egen regi inom den närmaste treårsperioden kan därför anses vara relativt liten, möjligen med undantag för RSV och CFD.

Organisationskommittén har i sina bedömningar och beräkningar utgått från stabila kundförhållanden. Detta innebär bl. a. att organisationskommittén förutsätter att de statliga kundavtal som löper längre än 1986-06-30 kan övertas av bolaget utan några andra omförhandlingar än de rent formella ändringar som krävs p g a ändrad associationsform och mervärdesskatteplikt.

Organisationskommittén har i sina beräkningar även utgått från att RSV och CFD kommer att vara kvar som kunder i oförändrad omfattning. Detta måste vara en förutsättning för att DAFA vid övergången till bolag skall övertaga den utrustning som anskaffats för dessa kunders behov.

När det gäller Gävle-filialen bör bolaget överta denna med förbehåll att staten återtar utrustningen om CFD väljer att överta driften i egen regi. Detsamma bör gälla personal och lokaler i Gävle.

Marknaden i Gävle är vikande. SLÖR-driften kan på sikt komma att läggas i Stockholm eller på annan ort. Det finns dock f. n. ingenting som tyder på att DAFA icke skulle fortsätta med driften av SLÖR.

Organisationskommittén kommer under våren 1986 att föra diskussioner med RSV om ett nytt avtal fr. o. m. 1986-07-01. Kommittén förutsätter att ett sådant avtal skall kunna träffas på affärsmässiga grunder och inte påverkas av det förhållandet att DAFA byter associationsform.

I Norrköping finns ingen omedelbar risk för hemtagning. På sikt kan dock en eller ett par kunder komma att vilja förändra sin driftsituation.

Norrköpingsregionen borde vara ett naturligt första nära samarbetsområde med Statskonsult.

DAFA bör också möta hotet om bortfall av en större kund med alternativa former för samarbete. Driftentreprenad kan vara en sådan möjlighet där DAFA genom samutnyttjande av personal, programvara och övriga resurser bör kunna erbjuda ett attraktivt alternativ, i synnerhet för en kund med ett brett och ökande krav på funktioner.

Organisationskommittén finner sammanfattningsvis att det knappast finns någon risk för ett reellt kundbortfall under det första verksamhetsåret. De ekonomiska konsekvenserna av ett bortfall av RSV och/eller CFD skulle kräva en mer ingående analys eftersom bolaget rimligen inte skall

överta kostnader för sådan verksamhet som myndigheten ej skulle bedrivit efter den 1 juli 1986. Med ett bortfall av båda dessa kunder blir troligen "10%-alternativet" (alternativ 2) i de ekonomiska kalkylerna i avsnitt 7 mest realistiskt.

Organisationskommittén finner också att det är angeläget att DAFA nu får arbetsro innebärande

- att bolaget övertar de av myndighetens nuvarande avtal med leverantörer och kunder som löper över 1986-07-01
- att förutsättningarna för CFD-driften klarläggs samt
- att alla statliga kundavtal (med undantag av SPAR) som normalt skulle ha omförhandlats av myndigheten DAFA per den 1 juli 1986 skall kunna hanteras på samma affärsmässiga grunder som om myndigheten hade det långsiktiga ansvaret.

5 Personalfrågor

Enligt direktiven skall kommittén redovisa personalkonsekvenserna vid en ombildning av DAFA till bolag. I förutsättningarna anges att DAFAs nuvarande personal beräknas kunna erbjudas anställning i de statliga bolag och myndigheter som tar över uppgiften från DAFA.

Ombildningen av DAFA från myndighet till bolag förändrar inte i sig DAFAs inriktning utan är en konsekvens av den inriktning DAFA haft under senare år. Det har därför varit en utgångspunkt för kommitténs arbete att DAFAs nuvarande verksamhet i största möjliga utsträckning skall överföras till bolaget och därmed även DAFAs nuvarande personal.

SPAR

Ett undantag från denna huvudregel är att DAFAs nuvarande myndighetsuppgifter – huvudmannaskapet för SPAR – enligt regeringens proposition skall överföras till en nyinrättad myndighet. Det förutsätts dock att DAFA tills vidare skall behålla drift, produktion, underhåll och marknadsföring av SPAR.

De av DAFAs hittillsvarande arbetsuppgifter som kan hänföras till huvudmannaskapet för SPAR har organisatoriskt inte varit skilda från övriga arbetsuppgifter med SPAR och har endast marginellt berört DAFAs personella resurser. Kommittén har därför funnit att ett överflyttande av huvudmannaskapet till den blivande SPAR-myndigheten inte får några personalmässiga konsekvenser för DAFA.

Lokalvård kv Primus

Ett annat område som berörs av bolagsbildningen är lokalvården. DAFA svarar idag för lokalvården inom fastigheten kv Primus vilken innefattar förutom DAFA även riksrevisionsverket och statskontoret. Lokalvårdarna som är anställda hos DAFA uppgår till sammanlagt 21 personer.

DAFA kommer som bolag att – liksom nu – vara en av flera hyresgäster i kv Primus. Kommittén anser att det inte är förenligt med DAFAs verksamhetsinriktning som bolag att i fortsättningen svara för lokalvården i hela denna fastighet. Lokalvården och huvuddelen av DAFAs nuvarande lokalvårdare bör därför överföras till annan myndighet, antingen byggnadsstyrelsen eller någon av de andra hyresgästerna, statskontoret eller riksrevisionsverket. Ingen av dessa myndigheter har emellertid förklarat sig beredd att överta lokalvårdarna från DAFA. För att i möjligaste mån underlätta bolagsbildningen och personalförhandlingarna i anslutning därtill har kommittén i nuvarande läge kommit till den uppfattningen att samtliga lokalvårdare hos DAFA tills vidare överförs till bolaget. Kommittén anser dock att bolaget senare bör ta upp förhandlingar med ifrågavarande myndigheter om att övertaga lokalvården inkl. berörd personal.

Databeredningen

Ett tredje område som kommittén övervägt särskilt gäller databeredningen och dess personal.

DAFAs nuvarande databeredning (stansning, registrering m. m.) sker dels i Stockholm, dels i Hallstavik. Totalt uppgår arbetsstyrkan till 41 personer (31 helårsarbetande) varav 19 (14 helårsarbetande) i Stockholm och 22 (17 helårsarbetande) i Hallstavik.

Databeredningsfilialen i Hallstavik överfördes till DAFA från SCB/DC i samband med DAFAs bildande år 1970. Beslutet att etablera en filial i Hallstavik togs redan år 1964. Orsaken var ett ökat behov av resurser för hålkortsstansning samtidigt som Hallstavik vid denna tidpunkt hade stor tillgång till kvinnlig arbetskraft men saknade sysselsättningsmöjligheter.

Efterfrågan på DAFAs databeredningstjänster har minskat successivt sedan 1970-talet. Detta gäller generellt för hela branschen. DAFA har alltsedan år 1975 haft svårigheter att få full kostnadstäckning för denna verksamhetsgren. Någon nyanställning av databeredningspersonal har därför inte skett sedan år 1976.

DAFA har f. n. en överkapacitet bland databeredningspersonalen motsvarande 3-4 helårsarbetskrafter. Detta innebär i sin tur att databeredningen uppvisar ett underskott på ca 1 mkr. per år.

Kommittén har övervägt olika alternativ för att lösa detta överkapacitetsproblem.

DAFA skall som bolag arbeta i konkurrens på affärsmässiga villkor med krav på lönsamhet och kan på sikt inte bedriva olönsamma verksamhetsgrenar. Kommittén har därför undersökt möjligheterna att överföra databeredningspersonal till andra statliga myndigheter med uppgifter inom databeredningsområdet. Bl. a. har kontakter tagits med SIGA som dock f. n. inte ser några möjligheter att ta över databeredningspersonal från DAFA. Även andra statliga myndigheter och organ torde ha stora svårigheter att erbjuda arbetsuppgifter åt denna typ av personal.

DAFA har på olika sätt försökt att öka sysselsättningen för databeredningspersonalen bl. a. genom att bredda verksamheten till att även omfatta ord- och textbehandling i samband med inskrivning av material i informa-

tionsdatabaser. Personalen medverkar ibland även i den s. k. efterbehandlingen samt utför registreringsarbeten vid terminal hos DAFAs kunder.

DAFA ser f. n. vissa möjligheter till att ytterligare kunna öka sysselsättningen för databeredningspersonalen. Bl. a. pågår diskussioner om vissa kommersiella projekt som kan leda till en ökad arbetsbeläggning.

Ett problem som bör nämnas i detta sammanhang är att DAFAs konkurrenskraft vad gäller databeredningen inom den statliga sektorn kan komma att avsevärt försämrats om DAFA för dessa tjänster måste debitera ut moms till de statliga kunderna (se avsnitt 6). Den ingående momsen är för databeredningen mycket liten varför huvuddelen av den utgående momsen kommer att innebära en ren prishöjning för de statliga kunderna.

Ett område av särskilt intresse för databeredningen är uppbyggnaden av olika informationsdatabaser. En fortsatt satsning från DAFAs sida på denna typ av databehandlingstjänster kommer att medföra en markant ökning av behovet av registreringsarbete för vilket den nuvarande databeredningspersonalen är väl lämpad. En satsning på informationsdatabaser för kommersiellt bruk kräver dock ett omfattande investerings- och utvecklingsarbete och förutsätter en samverkan med flera statliga myndigheter som är informationslämnare till databaserna. DAFA kan inte ensamt svara för risktagande och finansiering av en sådan satsning. En möjlighet som kommittén vill peka på kan vara att staten medverkar vid finansieringen genom att tillskjuta en del av de överskottsmedel som genereras från DAFAs verksamhet med SPAR. Denna fråga bör behandlas under våren 1986 då ett driftsavtal skall träffas mellan bolaget DAFA och den nyinrättade SPAR-myndigheten.

Det bör mot denna bakgrund finnas möjligheter för DAFAbolaget att ge ökade arbetsuppgifter åt databeredningspersonalen. Samtidigt är det självklart en skyldighet för bolagets ledning och styrelse att se till att verksamheten bedrivs så effektivt som möjligt och att kapaciteten anpassas till efterfrågan. Personalminskningar torde därför bli nödvändiga. Detta bör enligt kommitténs mening kunna ske utan att den nuvarande databeredningspersonalen behöver sägas upp. I stället bör i första hand prövas att redan under våren 1986 i myndighetsformen utverka s. k. årlig ersättning till vissa personer bland databeredningspersonalen som har mindre än fem år kvar till statlig ålderspension. Om denna möjlighet kan utnyttjas fullt ut skulle nuvarande överkapacitet kunna elimineras. De ytterligare nerdragningar som senare kan komma att erfordras i bolaget bör kunna ske genom naturlig avgång.

Mot bakgrund av vad som anförts anser kommittén att DAFA-myndighetens databeredningsverksamhet i sin helhet bör överföras till bolaget och personalen erbjudas anställning i bolaget.

Uppsägning respektive anställning av personal

En utgångspunkt för kommitténs arbete har varit att myndigheten DAFA skall avvecklas i sin helhet fr. o. m. den 1 juli 1986 då verksamheten överförs till bolaget DAFA. Detta innebär att personalen måste sägas upp från sin anställning hos myndigheten DAFA p g a arbetsbrist. Ett alternativ är att personalen säger upp sig på eget initiativ.

Tiden för uppsägning från arbetsgivaren är enligt lag sex månader för personer över 45 års ålder. Detta innebär att uppsägningen från myndigheten bör ske före den 1 januari 1986. Enligt det trygghetsavtal som gäller på det statliga området (TrA-S) skall uppsägning föregås av riskförklaring samt förhandlingar om urvalsområden och övertalighetsgrupper. Myndigheten DAFA har under hösten 1985 avgivit riskförklaring och fört förhandlingar med de lokala arbetstagarorganisationerna hos DAFA.

Eftersom det i DAFAs fall inte är fråga om någon reell arbetsbrist utan byte av huvudman där all personal hos myndigheten kommer att erbjudas anställning av det nya bolaget har kommittén eftersträvat att i möjligaste mån underlätta uppsägningsförfarandet för parterna. Kommittén har därför sett det som angeläget att kombinera en uppsägning från myndigheten med ett erbjudande om anställning i bolaget fr. o. m. den 1 juli 1986. Av hänsyn till personalen har kommittén haft som ambition att i samband med anställningserbjudandet så långt möjligt kunna presentera de anställningsvillkor som kommer att gälla.

Kommittén har därför för bolagets räkning fört förhandlingar med berörda centrala arbetstagarorganisationer om anställningsvillkoren i bolaget DAFA. Organisationskommittén har tillsammans med bolagets styrelse undertecknat avtal med TCO-S och JUSEK om övergångsbestämmelser och anställningsvillkor för personalen i bolaget (bilaga 2). Avtalet gäller i första hand för tiden 1986-07-12-31. Avtalet liknar innehållsmässigt motsvarande avtal på SFO/PTK-området.

Med avtalet som grund har erbjudande om anställning i bolaget lämnats till DAFAs personal (bilaga 2 här utelämnad). Såvitt kommittén kan bedöma situationen idag bör det med denna lösning vara möjligt att genomföra och avsluta såväl uppsägnings- som anställningsförfarandet inom de tidsramar som gäller för att verksamheten i sin helhet skall kunna föras över till bolaget per den 1 juli 1986.

Organisationskommittén anser att bolaget DAFA, så snart som möjligt – helst fr. o. m. den 1 januari 1987 – bör anslutas till en lämplig arbetsgivarorganisation för statliga bolag – f. n. SFO – och tillämpa de avtal och regler som normalt gäller för statliga bolag och näringslivet i övrigt, dvs. PTK-avtal.

6 Mervärdesskatt

6.1 Skatteplikt

Kommittén har enligt direktiven haft att särskilt utreda de ekonomiska konsekvenserna för DAFAs nuvarande kunder med anledning av DAFAs skyldighet att som bolag i ökad utsträckning debitera och redovisa mervärdesskatt för sina tjänster.

Skattskyldighet för mervärdesskatt uppkommer då skattepliktig vara eller tjänst omsätts inom landet i en yrkesmässig verksamhet. Statlig verksamhet i myndighetsform räknas som yrkesmässig till den del den avser utåtriktad verksamhet. Den del av verksamheten som avser statens egna behov anses däremot inte yrkesmässigt bedriven och medför inte

skattskyldighet. Omsättning mellan olika myndigheter räknas som inåtriktad och anses avse egna behov. Av staten bedriven verksamhet anses alltid som yrkesmässigt bedriven när den drivs i bolagsform, t ex aktiebolag.

Ovanstående innebär att DAFA för närvarande ej är skattskyldig för sin omsättning till andra myndigheter, men däremot för sin omsättning till kunder i bolagsform eller liknande (främst den privata sektorn). Således är endast en del av DAFAs verksamhet skattepliktig. Andelen har uppskattats till 20%, dvs ca 80% av DAFAs omsättning har beräknats avse andra statliga myndigheter, förvaltningar eller institutioner som ej är mervärdesskattskyldiga. I praktiken innebär detta att DAFA debiterat moms på 20% av faktureringen till kunderna och redovisat denna som utgående moms till momsmyndigheten. På motsvarande sätt har endast 20% av den ingående momsen på inköpen behandlats som avlyftbar och redovisats som sådan.

I och med övergången till aktiebolag den 1 juli 1986 anses DAFAs hela verksamhet vara yrkesmässig och därmed även mervärdesskattepliktig. För sina momspliktiga varor och tjänster – främst datordriften – skall således DAFA debitera moms både till myndigheter och privata företag. Övergången till aktiebolagsform påverkar inte momsen avseende de ej skattepliktiga varorna och tjänsterna, främst persontjänster och teleabonnemang.

När DAFA som bolag debiterar moms till samtliga kunder innebär detta en kostnadsökning för icke momsskattskyldiga kunder – främst myndigheter – eftersom dessa ej kan lyfta av ingående moms.

6.2 Persontjänster

Enligt proposition 1985/86: 47 föreslås att det momspliktiga området för ADB utökas från och med 1 juli 1986. Nu gällande bestämmelser innebär att skatteplikt föreligger för tjänst som avser automatisk databehandling. Vidare föreligger skatteplikt för datorer och s. k. kringutrustning. Standardprogram anses i skattehänseende som varor och beskattas därmed. Är det däremot fråga om specialkonstrukturerade program, s k skräddarsydda program, betraktas dessa som tillhandahållanden av skattefria tjänster. Någon rätt till avdrag för ingående skatt på denna del av verksamheten hos exempelvis ett dataföretag föreligger således inte. Något bärande skäl till att behandla programvaran olika beroende på om det är fråga om standard- eller specialprogram finns enligt propositionen inte och skattplikten föreslås därför bli generell. Det förekommer vidare att programvaran säljs eller att rätten att utnyttja ett visst system eller program upplåts. Några skäl för att behandla dessa förfaranden olika finns inte heller.

Förutom datorer och programvaror tillhandhåller dataföretagen också tjänster med anknytning till ADB. Detta gäller förstudier, ändring av rutiner, utbildning av personal för aktuellt ADB-arbete m m. Dessa tjänster ingår många gånger i vederlaget för datautrustningen och bör då också ingå i beskattningsvärdet för leveransen eller upplåtelsen oberoende av om tjänsten faktureras separat eller ej.

Härigenom skapas en i princip generell skattskyldighet för företag som omsätter datavaror och sådana tjänster som är direkt hänförliga till ADB-tekniken såsom systemering, programmering m. m. Däremot bör även fortsättningsvis renodlad datautbildning som inte har något samband med försäljning av datavaror eller tjänster vara skattefria i likhet med annan utbildning.

6.3 Effekter av utökad momsplikt för DAFA

För DAFAs egen del skulle normalt skattskyldigheten för moms innebära

- a) att den ytterligare utgående momsen beräknas som ett tillägg på priset och därför inte påverkar intäkterna om inte priserna ändras
- b) att den ingående moms som har ingått i DAFAs rörelsekostnader och avser skattepliktiga varor och tjänster nu kan lyftas av och härigenom minska kostnaderna för DAFA
- c) att den ingående moms som har ingått i avskrivningsunderlaget för DAFAs avskrivningar (via datamaskinfonden) nu kan lyftas av och härigenom minska DAFAs avskrivningar
- d) att den ingående moms som nu kan lyftas av och minska DAFAs behov av rörelsekapital och härigenom minska DAFAs räntekostnader

Avlyft enligt b) ovan minskar räntekostnaderna endast marginellt, medan avlyft enligt c) ovan minskar kapitalbehovet under längre tid (avskrivningstiden) och medför härigenom märkbart minskade räntekostnader. Den utgående momsen enligt a) ovan påverkar ej märkbart rörelsekapitalbehovet.

Av punkterna ovan framgår att övergången till aktiebolag och total skattskyldighet för moms minskar DAFAs rörelsekostnader och avskrivningar samt räntekostnader. Därigenom förbättras resultatet (allt annat lika).

De belopp som berör punkterna b), c) och d) ovan har i organisationskommitténs huvudalternativ (avsnitt 7 och bilaga 2) beräknat till (mkr.):

	<u>1986/87</u>
b) Ing. moms kostnader	12
c) Ing. moms avskrivningar	6
d) Minskade räntekostnader	<u>2</u>
Summa resultatförbättring (b + c + d)	<u>20</u>

Om man strävarefter att DAFAs priser skall justeras efter den nya kostnads-, avskrivnings- och räntekostnadsnivån, så skulle priserna kunna sänkas med ca 20 mkr.

Detta belopp är dock mindre än den beräknade utgående momsen.

a) Utg. moms intäkter 33

Om DAFA istället för att höja priset till kunderna med momsplägget bibehåller nuvarande nivå och inkluderar momsen i denna minskar intäkterna, dvs. resultatet försämras med motsvarande belopp.

1986/87

Resultatförsämring (a - (b + c + ränta) 13

Detta belopp är det belopp med vilket DAFA skulle behöva öka sin fakturering inkl. moms (för ej momsskatteskyldiga kunder innebär detta en prishöjning) för att inte övergången till aktiebolag skall få resultat effekt för DAFA på grund av den uppkomna momsskyldigheten.

Om persontjänsterfrån den 1 juli 1986 räknas som skattepliktig tjänst blir motsvarande belopp för enbart persontjänsterna

1986/87

Resultatförsämring
(a - b + c + d) 10

Den ingående momsen berörs endast marginellt, medan den utgående momsen väsentligt ökar.

Om man beaktar såväl övergången till aktiebolag som införandet av momsplikt för persontjänsterna blir den sammanlagda skillnaden (prishöjningsbehovet)

1986/87

Uppskattad total resultatförsämring 23

Genom att DAFA som momsskyldigt bolag kan dra av praktiskt taget all ingående moms minskar DAFAs nuvarande kostnader med ca 8%. Om man antar att detta slår igenom på DAFAs prissättning skulle kundmyndigheternas totala kostnadsökningar (pris inkl. utgående moms) bli ca 7% jämfört med nuvarande förhållanden. Om man därtill lägger effekten hos DAFA av den föreslagna momsutökningen för persontjänster (prop 1985/86: 47) skulle kostnadsökningen uppgå till ca 12% för myndigheterna. Det skall observeras att kostnads-/prisökningen mot myndigheterna ur statsfinansiell synpunkt inte innebär några ökade utgifter eftersom momsen betalas tillbaka till statskassan.

Å ena sidan kommer myndigheterna att uppleva momsen som en kostnadsökning om de inte kompenseras för detta i sina anslag. Ett särskilt problem är att myndigheterna för nästa budgetår inte tagit upp denna kostnadsökning i sina anslagsframställningar. Å andra sidan kommer DAFA att erhålla en orimlig resultatförsämring om ej moms kan debiteras

myndigheterna eller intäktsbortfallet kan kompenseras på annat sätt, t. ex. i form av ägartillskott.

Prop. 1985/86: 112

Kommittén har därför övervägt olika alternativ för att lösa detta.

6.4 Tillfällig dispens från momsskyldighet

En administrativt enkel lösning kan vara att DAFA tillfälligtvis beviljas dispens.

Sedan början av 1970-talet har datatjänster som särskilda databolag tillhandahåller åt ägarna undantagits från skatteplikt genom särskilda rege- ringsbeslut i enskilda fall. I den mån samma bolag säljer tjänster åt utom- stående beskattas dessa i vanlig ordning. Sådana medgivanden har lämnats till bla SPADAB, Kommundata AB, Lantbruksdata AB och Postverket. Enligt uttalande i prop 1985/86: 47 bör dessa dispenser på sikt dock upphö- ra att gälla eftersom också befogenheten för regeringen att medge sådana undantag bör utgå ur mervärdesskattelagsstiftningen. Det får då avgöras i vilken utsträckning nuvarande förhållanden kan lagfästas. I den mån för- hållandena är likartade bör undantag kunna medges även om t. ex. försäk- ringsbolag eller fastighetsförvaltande företag bildar ett gemensamt ägt särskilt bolag som utför datatjänster åt ägarna. Denna möjlighet bör också kunna användas i de fall där en förening eller ett förbund tillhandahållr anslutna föreningar motsvarande tjänster. Däremot kommer utomstående som köper tjänster från dessa bolag eller föreningar att få betala mervär- desskatt på tjänsten.

Organisationskommittén anser att nuvarande dispenser i flera fall har konkurrenshämmande effekter. Därför bör dispensmöjligheten på sikt ge- nerellt sett borttagas. För DAFAs del ser kommittén dessutom vissa nackdelar med en tidsbegränsad dispens. Enligt kommitténs mening kan bolaget komma att få oönskade skattekonsekvenser i samband med inves- teringar. Mot denna bakgrund anser kommittén att dispensalternativet inte bör rekommenderas för DAFAs del.

6.5 Momskompensation i form av ägartillskott

Som framgår av avsnitt 6.3 sista stycken kan den utökade momsplikten innebära ett val mellan ökade kostnader för ej momsskatteskyldiga kunder och försämrat resultat för DAFA.

En lösning är att DAFA istället för att redan den 1 juli 1986 öka sin faktureringinkl. moms till statliga myndigheter kompenseras av staten för resultatförsämringen 1986/87. Den 1 juli 1987 justerar DAFA priserna och utgående moms debiteras därefter de statliga kunderna som vanligt, vilka då får antagas kompenseras via sina anslag för 1987/88.

Den uteblivna faktureringsökningen 1986/87 innebär för DAFAs del att bolagets resultat minskar. Kompensation bör därför tas via resultaträk- ningen för att resultatet skall bli opåverkat av momseffekten. En sådan kompensation i början av verksamhetsåret medför en räntevinst på ca 2 mkr. för bolaget vilket gör att beloppet kan sättas något lägre än annars. Det föreslås att kompensation erhålls som ett engångsbelopp på 21 mkr.

(23-2) i form av ett ägartillskott den 1 juli 1986. Slutreglering i form av en "krona för kronavräkning" görs hösten 1987. Prop. 1985/86: 112

Avräkning "krona för krona" innebär att DAFA i faktureringsrutinen för ej momsskatteskyldiga statliga myndigheter summerar de momsbelopp som ingår i fakturorna (anges på fakturorna som "varav moms.") och som skall medtagas i redovisningarna till momsmyndigheten (belopp a). Regeln är nämligen att om DAFA är skyldig att debitera moms på en faktura men inte gör det så betraktas ändå f.n. 19% av fakturabeloppet som utgående moms och skall redovisas som sådan till momsmyndigheten, varigenom DAFAs intäkt endast blir 81% av fakturabeloppet. Den på detta sätt erhållna summan ställd i relation till DAFAs totala utgående moms utnyttjas sedan för att avgöra hur stor andel av den ingående momsen avseende kostnader (belopp b) och avskrivningar (belopp c) som innebär besparingar jämfört med tidigare. Den slutgiltiga kompensationen från staten för 1986/87 kan hösten 1987 beräknas exakt som

1. fakturerad utgående moms till statliga myndigheter	+ a
2. beräknad statlig andel av ingående moms kostnader enligt bokföringen	- b
3. beräknad statlig andel av den ingående moms som skulle ha ingått i avskrivningsunderlagen om ej momsskyldigheten utökats	- c
4. beräknad räntevinst på den ökade andelen momsavlyft avseende utrustningsanskaffningarna	$\frac{-d}{-}$
5. kompensation från staten	$= a - (b + c + d)$

Statsfinansiellt är momsfrågornas lösning neutral. Den erhållna kompensationen i form av ett engångsbelopp återbetalas till statskassan i takt med att bolaget levererar in moms. Alternativet till kompensation från staten för DAFAs resultatbortfall enligt ovan är att DAFA i stället redan den 1 juli 1986 höjer priserna till ej momsskatteskyldiga kunder med ett motsvarande belopp. Detta skulle dock endast innebära att kunderna skulle få motsvarande högre kostnader (allt annat lika), för vilka staten svarar via statsbudgeten.

6.6 Förslag

Organisationskommittén föreslår att momsfrågan första året löses genom att DAFA kompenseras i form av ett ägartillskott för ej pålagd moms enligt punkt 6.5 ovan och att kompensation beräknas till att motsvara den totala momseffekten på 21 mkr., dvs. såväl själva bolagsbildningen som momsplikten på persontjänsterna. Från och med 1 juli 1987 justerar DAFA priserna och debiterar moms även till ej momsskatteskyldiga kunder.

En metod av generell art som kommittén i detta sammanhang vill nämna för att dels klara myndigheternas anslagsproblem vid förändrade momsregler eller momsskattesatser dels underlätta jämförelser mellan produktion i egen regi och externa leverantörer kan vara att låta myndigheternas reglerade anslag redovisas exkl. moms. Den ingående momsen från olika leverantörer skulle särredovisas på eget konto. Kommittén har inte sett det som sin uppgift att närmare penetrera denna fråga.

7 Kapitalbehov och finansiering

Prop. 1985/86: 112

7.1 DAFAs ekonomiska utveckling

7.1.1 Historik

DAFAs verksamhet har under de senaste åren präglats av en stark volymtillväxt. Som framgår av tidigare avsnitt (2.1) gäller detta i stort för branschen i övrigt.

DAFA har uppdelat sin verksamhet i ett antal verksamhetsområden. Intäkterna fördelade på dessa har de senaste tre åren varit följande (mkr.):

Verksamhetsområde	1983/84	1984/85	1985/86 Budget	Genomsnittlig förändring
Persontjänster	34,4	43,2	51,8	+23 %
Dataregistrering	4,6	4,6	4,1	- 6 %
Satsvis bearbetn.	56,6	70,8	81,6	+20 %
Terminaldrift	19,2	21,2	22,2	+ 8 %
Datalagring	13,5	15,6	20,9	+25 %
Övriga uppdrag	22,5	25,8	29,1	+14 %
Uppdragsintäkter	150,5	181,1	209,6	+18 %
Gemensamma funkt.	4,5	4,4	5,3	+18 %
Övrigt (räntor m. m.)	6,0	2,9	1,5	-75 %
Summa	161,0	188,4	216,4	+17 %

Ovanstående värden är redovisade i löpande priser. Inom områdena persontjänster och dataregistrering har under perioden skett en prisökning med 10–12 %. I övrigt speglar värdena rena volymförändringar.

DAFAs kostnader har under de senaste året haft följande utveckling (mkr.):

Kostnader	1983/84	1984/85	1985/86 Budget	Genomsnittlig förändring
Löner	68,6	74,1	81,5	+ 9 %
Lokaler	13,9	14,3	14,8	+ 3 %
Maskiner	52,3	64,8	73,8	+20 %
Övrigt	24,0	26,5	36,3	+22 %
SUMMA	158,8	179,7	205,6	+15 %
Gemensamma	1,8	2,9	2,4	+16 %
Summa	160,6	182,6	208,1	+15 %

DAFAs kostnader har således under treårsperioden ökat i genomsnitt med ca 15 % per år medan intäkterna ökat med ca 17 %.

7.1.2 Framtidsbedömning

Mot bakgrund av de allmänna utvecklingstendenser som förutspås för branschen och den geomgång med DAFAs större kunder som berörts tidigare (avsnitt 4) har kommittén inte funnit anledning att förutse någon dramatisk avmattning i DAFAs tillväxt de närmaste åren.

Det kan visserligen finnas risk för att någon eller några kundmyndigheter på sikt går över till drift i egen regi men DAFA räknar ändå med en förhållandevis stabil volymtillväxt de närmaste 5-6 åren. Framförallt är det inom tre, fyra olika områden som tillväxten är mest påtaglig.

För det första finns det en allmän volymökning i existerande system. Tillväxten finns framför allt inom driftområdet och kan bedömas till ca 6% av total fakturering.

För det andra sker en fortlöpande nyförsäljning inom DAFAs hela område. Tillväxten här sker först inom persontjänstområdet och i ett senare skede driftområdet. Normalt svarar nya kunder för 4% av faktureringen.

För det tredje sker en mycket kraftig expansion inom området utvecklingshjälpmedel och användarnära databehandling. Tillväxten här är över 50% vilket bidrar till DAFAs volymökning med ca 2%. På den höga tillväxten kommer denna verksamhet att bidra alltmer till DAFAs tillväxt.

För det fjärde pågår det en utveckling av nya produkter inom såväl nya och äldre produktområden. För närvarande sker investeringar inom EA-, PA- och KA-områdena samt som nämnts ovan informationsbanker. Ökningen är för närvarande ca 2%.

Sammanlagt räknar DAFA med att faktureringen de närmaste åren kommer att öka med i genomsnitt ca 14% per år, vilket motsvarar en volymökning med ca 10%. Kommittén har utgått från dessa värden som sitt huvudalternativ. Det finns dock en risk för en avmattning av volymtillväxten om DAFAs statliga kunder ej får full kompensation för momsen fr. o. m. budgetåret 1987/88. En utebliven kompensation för moms på persontjänster skulle redan 1986/87 kunna innebära en volymnedgång motsvarande 25-30 helårsarbetande.

7.2 Jämförelser med andra dataservicebyråer

För att lättare kunna bedöma vilka ekonomiska förutsättningar och krav som bör gälla för DAFA som bolag har kommittén gjort vissa jämförelser med andra dataservicebyråer. Totalt sett uppvisar DAFA en utveckling de senaste fem åren som i stort sammanfaller med branschen i övrigt.

I nedanstående tabell visas vissa s. k. ekonomiska nyckeltal för – förutom DAFA – fyra dataserviceföretag avseende år 1984. DAFAs värden avser budgetåret 1984/85. Bland de upptagna dataserviceföretagen har Lantbruksdata, Kommundata och A-data vissa likheter med DAFA i den meningen att de liksom DAFA arbetar på en relativt väl avgränsad och definierad marknad med ett stabilt kundunderlag.

	Finans- rutin	Lant- bruks- data	Kommun- data	A-data	DAFA
Omsättning mkr.	31,3	173,3	467,3	124,5	185,5
Tot. kapital TK mkr.	20,8	180,0	144,0	64,9	54,1
Arb.kapital AK mkr.	9,2	92,4	68,2	30,1	31,7
Eget kapital EK mkr.	8,7	43,2	29,0	12,7	22,7
Soliditet I %	44	24	21	20	42
Soliditet II %	58	40	30	24	42
Avkastning TK %	23	9	5	3	10
.. AK %	27	24	13	15	18
.. EK %	27	16	13	8	29
Vinst/omsättn %	17	11	1	3	3
Omsättn./TK gg	1,5	1,0	3,2	1,9	3,4
Antal anställda	61	370	981	182	390
Omsättn./anst kr.	513	469	476	684	476
Omsättn./pers.kostn. %	333	432	376	540	347

DAFAs värden är inte helt jämförbara med de övrigas eftersom DAFA som myndighet inte arbetat efter samma ekonomiska förutsättningar som de övriga. Bl. a. ingår inte datorutrustningen i DAFAs balansräkning vilket gör att DAFA får förhållandevis för höga soliditetsvärden. Till skillnad mot de övriga ingår vidare inte några latenta skatteskulder i DAFAs balansräkning. Dessutom skall DAFA som myndighet inte generera några vinster vilket gör avkastningsmåten något irrelevanta.

7.3 Kapitalbehovsanalys

7.3.1 Förutsättningar och antaganden

Kommitténs analys och bedömning av DAFAs kapitalbehov bygger på vissa antaganden om DAFAs ekonomiska utveckling de närmaste åren.

Huvuddelen – ca 80% – av DAFAs nuvarande kunder utgörs av statliga myndigheter. Detta kommer under överskådlig tid även att gälla i bolagsformen.

Statsmakternas beslut om att ombilda DAFA från myndighet till bolag innebär att hela DAFAs nuvarande verksamhet – med undantag för huvudmannaskapet för SPAR skall överföras till bolaget per den 1 juli 1986. Kommittén utgår därför ifrån att de driftavtal o dyl DAFA nu har med statliga myndigheter och som fortsätter efter den 1 juli 1986 övertas av bolaget utan några andra förändringar än de rent formella som föranleds av ändrad juridisk person för DAFA samt ändrade momsförhållanden (se avsnitt 6). Vissa av nu gällande avtal löper ut per den 30 juni 1986 och skulle därefter ha omförhandlats. Kommittén har även när det gäller dessa kunder utgått från att avtalen kommer att förlängas efter den 1 juli 1986 i ungefär samma volymmässiga omfattning som hittills.

Några av DAFAs statliga kunder har visserligen bl. a. i samband med sina remissyttranden över DAFA-utredningen och senare i samband med den kundgenomgång som gjorts (avsnitt 4) antytt att de p g a själva bolagsformen över väger att ta över driften i egen regi. Med hänsyn till statsmakternas beslut om DAFAs inriktning och verksamhetsform kan

dock enligt kommitténs mening bolagiseringen av DAFA inte vara ett skäl för statliga myndigheten att övergå till drift i egen regi. Kommittén förutsätter i stället att ställningstaganden om ändrad driftform för statliga myndigheter grundas på ekonomiska skäl.

I kommitténs antaganden ingår vidare att bolaget övertar nuvarande verksamhet vid DAFAs filialer i Gävle, Norrköping och Hallstavik.

Den största förändringen mot nuvarande förhållanden gäller SPAR. Som nämnts tidigare skall DAFA-bolaget tills vidare behålla drift, produktion, underhåll och marknads föring av SPAR medan huvudmannskapet skall föras över på en nyinrättad statlig myndighet (SPAR-nämnden). Enligt kommitténs direktiv skall statskassan tillföras en skälig årlig ersättning av DAFAs vinst för SPAR. Detta innebär relativt sett att DAFAs vinst för SPAR reduceras i förhållande till dagsläget. I beräkningarna av DAFAs intäkter från SPAR har kommittén antagit full kostnadstäckning för SPAR samt ett vinstpålägg som motsvarar avkastningsnivån på den del av verksamheten som ligger över genomsnittet för hela företaget. Ersättningen till staten skulle därför med detta synsätt innebära en begränsad kostnadsökning för bolaget. Kommittén har i sina beräkningar dessutom antagit att full ersättning till staten skulle utgå först på tre års sikt.

I bilaga 1 redovisas ett antal resultat- och balansräkningar samt finansieringsanalyser för DAFA de närmaste tre åren. Beräkningarna har gjorts utifrån olika antaganden om DAFAs ekonomiska utveckling. Härvid har tre alternativ beräknats.

I beräkningarna har kommittén utgått ifrån att DAFA i enlighet med vad som föreslagits i avsnitt 6 fullt ut kompenseras för moms till statliga kundmyndigheter de första 12 månaderna.

Kommittén har utgått från att DAFA övergår till kalenderår som räkenskapsår. Det första verksamhetsåret omfattar därför 18 månader.

Vidare har förutsatts ett oförändrat kapacitetsutnyttjande. Beträffande investeringarna har antagits att alla anskaffningar finansieras med eget kapital eller lån. Bolaget kommer givetvis att ibland välja andra finansieringsformer, t. ex. hyra eller leasing, när sådana lösningar visar sig affärsmissigt fördelaktigare. Dessa finansieringsformer utgör snarast alternativ till lånefinansiering och förändrar inte kommitténs slutsatser beträffande bolagets behov av eget kapital.

Huvudalternativet (alternativ 1) bygger på de bedömningar om efterfrågan och volymtillväxt som redovisats i avsnitt 7.1.2 ovan. Totalt innebär huvudalternativet en omsättningsökning på 14% per år varav 10% är volymökning. Antalet anställda beräknas behöva öka med 2 % per år. Den antagna investeringsvolymen bygger på DAFAs nuvarande investeringsplaner.

I *alternativ 2* har antagits en något lägre tillväxttakt varvid omsättningsökningen har beräknats stanna vid 10 % per år. Vissa rörliga kostnader minskar härigenom i förhållande till huvudalternativet. Även i detta fall har dock räknats med en personalökning på 2 % per år. Investeringsstakten minskas och den sammanlagda investeringsvolymen under perioden blir ca 6 % lägre än i huvudalternativet.

Alternativ 3 (nolltillväxtalternativet) förutsätter ingen volymtillväxt utan enbart en prisökning på i genomsnitt 4 % som slår igenom i omsättningsökningen. I detta alternativ sker ingen personalökning. Investeringsvolymen har antagits bli 30 % lägre för hela perioden än i huvudalternativet.

7.3.2 Avkastningskrav m. m.

Antaganden om ägarnas krav på avkastning, utdelning och soliditet är avgörande för fördelningen av det totala kapitalbehovet på eget kapital och extern upplåning.

Enligt propositionen 1984/85:225 skall DAFAs verksamhet bedrivas med lönsamhet som mål och med krav på marknadsmässig avkastning på insatt kapital.

Normalt är ägarnas avkastningskrav på det insatta kapitalet något högre än för placeringar utan risk. I dagens ränteläge ligger kravet mellan 15 och 20%. (Definitioner, bilaga 1).

Organisationskommittén anser att det kan vara tveksamt att i inledningsskedet kräva full avkastning på eget kapital av DAFA. Eftersom DAFA i myndighetsform inte haft några egentliga avkastningskrav måste en sådan omställning genomföras på ett par års sikt. I annat fall kan kunderna drabbas av stora kostnadsökningar.

Vid uppbyggnad av ett företag ger inte alltid avkastningen på det egna kapitalet inledningsvis inte ger en rättvisande bild. Därför bör man även ha ett avkastningskrav på det arbetande kapitalet och/eller det totala kapitalet. En rimlig nivå på avkastningen på det arbetande kapitalet bör enligt kommitténs mening ligga på ca 20%.

Avkastningen skall dessutom vara så hög att det är möjligt att lämna en utdelning på aktiekapitalet. Utdelningen har antagits att på sikt motsvara marknadsräntan på det nominella aktiekapitalet. I exemplen nedan har antagits en utdelning med 5, 10 respektive 15 % de tre första åren.

När det gäller soliditeten har kommittén beaktat den osäkerhet som finns om den framtida utvecklingen för DAFA. Det är nödvändigt för den långsiktiga uthålligheten att ge DAFA en soliditet som gör det möjligt att hinna vidta åtgärder vid nedgångar utan att aktiekapitalet urholkas. Samtidigt har DAFA ett stort investeringsbehov vilket skall finansieras med upplåning eller eget kapital. Kommittén anser att man inte redan vid bolagsstarten bör finansiera investeringarna med lånade medel intill gränsen för kreditvärdigheten.

Därför anser kommittén att soliditeten bör i början vara förhållandevis hög och bör ligga på 30-40%.

7.3.3 Kapitalbehov

Kommitténs ambition är att DAFA redan vid övergången till bolag skall tillföras ett tillräckligt startkapital så att affärsmässiga förutsättningar skapas för en ekonomiskt sund utveckling på lång sikt, dvs. ger företagsledningen finansiellt handlingsutrymme.

I beräkningarna av DAFAs kapitalbehov har kommittén utgått från att DAFA-myndighetens nuvarande verksamhet i sin helhet, med undantag för huvudmannaskapet för SPAR, överföres till DAFA-bolaget per den 1 juli 1986. Härvid har förutsatts att såväl myndighetens samtliga tillgångar och skulder som den av statskontoret för DAFAs räkning förvaltade datorutrustningen övertages av bolaget till det värde som finns upptaget i DAFA-myndighetens respektive statskontorets balansräkning per den 30 juni 1986. Eftersom den övertagna utrustningen är begagnad är behovet av finansiering lägre än om ny utrustning anskaffats.

Som framgår i avsnitt 7.4 beräknas ingångsvärdena på de avbolaget per den 1 juli 1986 övertagna tillgångarna frånmyndigheten respektive statskontoret uppgå till sammanlagt 105 mkr. Efter de tre första räkenskapsåren beräknas balansomslutningen ha ökat till 142 mkr. i huvudalternativet. I nolltillväxtalternativet blir motsvarande värde 108.

Balansräkningens (tillgångssidan) utveckling enligt huvudalternativet:

	1/7 -86	31/12 -87	31/12 -88	31/12 -89
Omsättnings- tillgångar	63,7	51,9	56,5	60,8
Anläggnings- tillgångar	40,9	59,3	74,8	80,9
Summa tillgångar	104,6	111,2	131,3	141,7

Rörelsekapitalet varierar under året med 10-15 mkr. beroende på svängningar i in- och utbetalningsströmmarna. Det totala kapitalbehov som behöver täckas första året uppgår således till 115-120 mkr.

Härav täcks ca 25 mkr. av kortfristiga skulder. Återstående kapitalbehov i inledningsskedet på ca 90 mkr. måste finansieras dels med lån, dels med eget kapital.

Med traditionell värdering av DAFAs tillgångar kan DAFAs bankmässiga kreditvärdighet – baserad på DAFAs balansräkning – beräknas uppgå till 60-70 mkr. mot säkerhet i företagsinteckningar med bästa rätt. Härav bör ca 15 mkr. utgöras av en checkräkningskredit (limit) för täckning av betalningssvängningarna. Resterande 50 mkr. bör kunna utnyttjas för långfristig upplåning.

Sammanställning av kapitalbehov och finansiering inledningsvis:

Tillgångar	105 mkr.
Likviditetssvängningar	15 "
Finansieringsbehov	120 "
Kortfristiga skulder	- 25 "
Övriga kapitalbehov	95 "
Checkräkningskredit	- 15 "
Långfristig upplåning	- 50 "
Eget kapital	30 "

DAFAs behov av eget kapital med full upplåning skulle således inledningsvis vara ca 30 mkr. Med hänsyn till framtida behov av handlingsutrymme för bolaget anser kommittén dock som nämnts tidigare (7.3.2) inte

det lämpligt att redan i inledningsskedet finansiera kapitalbehovet med upplåning upp till gränsen för kreditvärdigheten. Den långfristiga upplåningen på den öppna kreditmarknaden bör i stället ligga på högst 40 mkr. i inledningsskedet.

Kommittén föreslår därför att det egna kapitalet i form av bundet och fritt uppgår till ca 40 mkr. En lämplig fördelning är ett aktiekapital på 20 mkr., en reservfond på 4 mkr. samt ett ägartillskott för fritt eget kapital på 16 mkr. Vid uppdelningen i fritt och bundet kapital har hänsyn tagits till att DAFAs skall kunna ha en uthållighet mot förluster utan att aktiekapitalet berörs. Eftersom det skulle ta åtskilliga år för bolaget att själv generera ett fritt eget kapital i denna storleksordning förordar kommittén denna lösning för att jämställa DAFAs med andra servicebyråer.

Med denna konstruktion kommer DAFAs soliditet inledningsvis att ligga på ca 35%. Den i huvudalternativet redovisade soliditetsutvecklingen beror på kortsiktigt gynnsamma effekter av ägartillskottet.

Med ett arbetande kapital på 80 mkr. krävs ett resultat på 16 mkr. efter finansiella intäkter för att tidigare antagna krav på avkastning skall kunna uppfyllas. Detta bör vara en rimlig målsättning för ett företag av DAFAs storlek med en omsättning på 200-300 mkr. per år. Som framgår av bifogade resultaträkningar uppfylles målsättningen om 20% avkastning på det arbetande kapitalet i huvudalternativet. Avkastningen på det egna kapitalet behöver dock förbättras. Det kan dock konstateras att det är marginella förändringar som behöver ske. Med en produktivetsförbättring på 2% per år uppnås målet.

Utdelningskravet de tre första åren på 5-15% av nominella aktiekapitalet kan tillgodoses med den föreslagna fördelningen mellan nominellt aktiekapital och övrigt kapital. Det åtgår dock ca 30% av vinsten efter skatt till utdelningen.

Möjligheterna till självfinansierade investeringar utöver reinvesteringar vore inledningsvis otillräckliga utan den föreslagna kombinationen av aktieägartillskott och ytterligare utrymme för långfristig upplåning. Exempel på andra investeringar är expansion, rationaliseringar och produktutveckling. En ökning av kapitaltillskottet skulle visserligen å ena sidan öka självfinansieringsgraden, men å andra sidan ge avkastningskrav som i nuläget är orealistiska.

7.3.4 Känslighetsanalys

Som framgår av avsnitt 7.3.1 har balansräkningar, resultaträkningar och finansieringsanalyser beräknats utifrån olika antaganden om volymutveckling och investeringsnivå. I huvudalternativet når bolaget som nämnts tidigare upp till avkastningskravet på det arbetande kapitalet. En viss förbättring av vinstnivån är behövlig för att ge erforderlig avkastning på det egna kapitalet.

Alternativ två som innebär en tillväxt på 10% ger en acceptabel soliditet men en något för låg avkastning på det arbetande kapitalet. Kraven på utdelning skulle riskera strida mot bolagets konsolideringsbehov. Här bör dock finnas utrymme för produktivetsförbättrande åtgärder.

Nolltillväxt enligt alternativ 3 skulle innebära att bolagets fria kapital och delar av aktiekapitalet förbrukas på tre år och soliditeten blir otillfredsställande. Utdelning kan ej lämnas. Situationen kräver åtgärd. Som framgår av balansräkningen medger dock det kapitalmässiga och finansiella utgångsläget en rimlig tidsfrist för åtgärdande.

7.4 Tillgängligt statskapital

Finansieringen av det egna kapitalet på 40 mkr. i bolaget bör i första hand ske med det statskapital som den 30 juni 1986 finns dels hos statskontoret för DAFAs datorutrustning, dels som eget kapital hos DAFA.

Statskontoret

Den utrustning som statskontoret förvaltar är inte fullt avskriven och representerar därför ett värde i statskapitalet hos statskontoret. Statskontorets utrustning består av dels befintlig utrustning dvs. utrustning som är anskaffad före 1985-07-01, dels beslutad utrustning och dels budgeterad ej anskaffad utrustning. De två sista posterna är således ny utrustning anskaffad under budgetåret 1985/86 och kommer att finnas som bokförda tillgångar hos statskontoret den 30 juni 1986 om investeringsplanerna följs.

Nedan redovisas ingående och utgående balanser för budgetåret 1985/86 för befintlig och planerad utrustning.

	Ingående balans 1/7 1985	Avskrivningar 1985/86	Utgående balans 30/6 1986
Befintlig utr.	53 283 871	19 631 468	33 652 403
Beslutad utr.	8 832 000	1 726 520	7 105 480
Budgeterad utr.	13 325 000	942 125	12 382 875
Summa	75 440 871	22 300 113	53 140 758

De i statskontorets redovisning upptagna tillgångarna är bokfördainkl. mervärdesskatt. Eftersom bolagets verksamhet från starten är momspliktig får bolaget vid övertagandet av utrustningen från statskontoret minska värdet i sin tillgångsredovisning med 19%. Resterande belopp utgör ingående mervärdesskatt för bolaget och kan dras av mot utgående skatt. Exkl mervärdesskatt beräknas utrustningens bokförda värde 1986-06-30 uppgå till 43 044 014.

Den befintliga utrustningen är av varierande ålder. Centralenheterna är mellan 1 och 2,5 år, kringutrustningen är mellan 1 och 5 år, terminalerna är mellan 1 och 4 år. Detta innebär att för en hel del av utrustningen det endast återstår en begränsad tid innan ersättning måste ske. DAFA räknar f. n. med en livslängd på ca 4 år på central utrustning och på 5 år på viss kringutrustning och terminaler. Den tekniskt/ekonomiska livslängden kortas allt mer.

Prisbildningen på den begagnade marknaden är beroende av tillgång och efterfrågan samt nyannonseringar av utrustning. Detta gör att den befintliga utrustningen kan innehålla latent utranteringsförluster.

Statskontoret har låtit göra en första preliminär marknadsvärdering av befintlig utrustning och funnit att den i dagsläget beräknas till ca 20-24 mkr. exkl mervärdes skatt. Kommittén rekommenderar en försiktig värdering och har i beräkningarna kalkylerat med ett värde på 22 mkr. Avsikten är att förnya värderingen av utrustningen i vår. Motsvarande värde i statskontorets redovisning uppgår till 27,3 mkr. För den utrustning som anskaffas under innevarande budgetår bör marknadsvärdet och bokförda värdet i stort sett överensstämmer.

Enligt kommitténs mening bör bolagets anskaffningsvärde på utrustningen vid övertagandet vara anpassad till marknadsvärdet så att latent förluster i samband med utrantering i möjligaste mån undviks. Detta är dessutom ett absolut krav om utrustningen skall övertagas som apportegendom.

DAFA har vid två tillfällen under senare år fått utranteringsförluster på två centralenheter samt ett antal skivminnen. Vid båda tillfällena har DAFA försökt förebygga förlusterna genom extra nedskrivningar när faran uppdagats. Trots detta har DAFA tvingats ta förluster det år utrantering skett.

Kommittén anser därför att värdet på DAFAs datorutrustning hos statskontoret bör justeras ner till gällande marknadsvärde genom en extra avskrivning i statskontorets räkenskaper innevarande budgetår. Denna avskrivning bör finansieras med medel från DAFAs nuvarande eget kapital som därmed minskas i motsvarande omfattning (se nedan).

DAFA

Med de redovisningsprinciper som DAFA som myndighet hittills tillämpat beräknas DAFAs tillgångar och skulder per den 30 juni 1986 vara följande (mkr.):

Omsättningstillgångar	54,4	Korta skulder	24,0
Anläggningstillgångar	3,1	Rörlig kredit	2,5
Summa tillgångar	57,5	Eget kapital	31,0
		S:a skulder och Ek	57,5

Denna balansräkning behöver rensas från dolda skulder innan övergången till bolag sker. Framförallt är det semester- och pensionsskulder som inte bokförts i myndigheten. Dessa beräknas till 8,2 mkr., vilket skulle öka de korta skulderna till 32,5 mkr. och minska det egna kapitalet till 22,8 mkr. Beloppet har framräknats på följande sätt:

$$\text{Semesterskuld} = \text{dagar} \times \text{daglön} = 72,68 \times 647 = 4,7 \text{ mkr.}$$

$$\text{Kompensationsskuld} = \text{timmar} \times \text{timlön} = 12\,065 \times 98 = 1,2 \text{ mkr.}$$

$$\text{Pensionsskuld} = \text{nuvärde } 5\% \times 25 \times 120' \text{ under } 13 \text{ år} = 2,3 \text{ mkr.}$$

Pensionsskulden avser en reservering i myndigheten pga. att bolaget övertar 25 personer med en pensionsålder på 63 år. Detta skulle medföra en extra kostnad för bolaget om ej reservering görs i myndighetens balansräkning den 30 juni 1986. Kommittén anser det rimligt att en sådan reservering sker.

Den ovan föreslagna extra avskrivningen på datorutrustningen hos statskontoret för att anpassa det bokförda värdet till marknadsvärdet beräknas

till ca 6.5 mkr. (värdet hos statskontoret inkluderar moms). Om denna extra avskrivning finansieras med medel från DAFA – som föreslås – minskar DAFAs eget kapital innevarande budgetår till 16,5 mkr.

Sammanfattningsvis beräknas följande statskapital hos både statskontoret och DAFA finnas tillgängligt per 1986-06-30 för finansiering av bolagets kapitalbehov:

	Budgeterade värden		Efter rensning av balansräkning	
	exkl.	inkl. moms	exkl.	inkl. moms
DAFA/myndighet	31,1	31,1	16,5	16,5
Befintl.utr (statsk.)	27,3	33,7	22,0	27,2
Budg.utr. (statsk.)	15,8	19,5	15,8	19,5
Summa	74,2	84,3	54,3	63,2

Det sammanlagda tillgängliga statskapitalet uppgår således efter rensning av balansräkningen till 63,2 mkr. inkl moms. Om bolaget övertar de tillgångar som motsvaras av detta kapitalinkl. mervärdesskatt kommer ca 8,6 mkr. att utgöra ingående moms och bokföras som en fordran på staten.

7.5 Förslag

Som framgår av avsnitt 7.3 föreslås DAFA vid övergången till bolag få ett eget kapital på sammanlagt 40 mkr.

Härtill kommer ett belopp på 21 mkr. som kompensation för ej uttagen moms från statliga kundmyndigheter de första 12 månaderna enligt förslag i avsnitt 6. Kompensationen föreslås utgå i form av ett ägartillskott och återbetalas till staten i takt med att bolaget levererar in mervärdesskatt till staten. Avsikten är att en slutlig avräkning skall ske "krona för krona" efter de första 12 månaderna.

Kapitalbehov (ägarkapital)

Aktiekapital	20 mkr.
Reservfond	4 mkr.
Fritt eget kapital (ägartillskott)	16 mkr.
Kompensation moms (ägartillskott)	21 mkr.
Summa	61 mkr.

Tillgängligt för finansiering av detta behov finns följande statskapital:

DAFA	16,5 mkr.
Statskontoret	46,7 mkr.
Summa	63,2 mkr.

Kommittén föreslår att 24 mkr. av skulden till staten på 46,7 mkr. för övertagande av utrustning från statskontoret kvittas i samband med nyemissionen av aktiekapitalinkl. reservfonden.

Av den skuld på 16,5 mkr. till staten som uppstår för övertagandet av DAFA-myndighetens samlade tillgångar och skulder föreslås 16 mkr. kvittas mot ett aktieägartillskott för fritt eget kapital.

Av den återstående skulden på sammanlagt 23,2 mkr. föreslås 21 mkr. kvittas mot ett aktieägartillskott för kompensation av mervärdesskattende första 12 månaderna. Resterande – skuld på 2,2 mkr. föreslås ligga kvar som skuld till staten. Storleken på skulden är osäker och beror främst på DAFAs resultat innevarande år. Därför kan det vara lämpligt att låta denna post utgöra saldoutslaget vid den slutliga avräkningen mellan myndigheten och bolaget.

Kommittén anser det lämpligt att man senare tar ställning till hur skulden skall behandlas. Den kan t. ex. lösas av bolaget eller om den blir stor ombildas till ett konvertibelt lån.

Beträffande DAFA-myndighetens eventuella skuld till riksgäldskontoret övertas denna av bolaget. Bolaget löser därefter skulden till riksgäldskontoret med lån (checkkredit eller dylikt) i bank. Om myndigheten får fordran på riksgäldskontoret förutsätts att denna utbetalas till bolaget.

8 Bolagsbildningen

I kommitténs uppgifter under etapp 1 ingick att klara ut bildande eller anskaffning av ett aktiebolag.

Med hänsyn till bl. a. vad som sagts tidigare (avsnitt 5) om behovet av att för DAFA-bolagets räkning sluta avtal och anställa personal redan före kalenderårsskiftet 1985/86 har det varit nödvändigt att påskynda bolagsbildningen och utse en styrelse med fullmakt att företräda bolaget.

På kommitténs förslag har därför civildepartementet – efter regeringens bemyndigande – under november 1985 förvärvat ett vilande aktiebolag. En extra bolagsstämma har hållits varvid bolagets namn fastställdes till DAFA Data AB och bolagsordningen ändrades till att överensstämma med DAFAs verksamhet. På bolagsstämman utsågs även styrelse och revisorer fram till nästa bolagsstämma i början av juni 1986.

DAFA Data AB ägs direkt av staten genom civildepartementet. I samband med att kommittén i etapp 2 skall utreda samverkansformer mellan Statskonsult AB och DAFA kommer kommittén även att ta upp ägandefrågan. Härvid kommer kommittén bl a att överväga om aktierna i DAFA Data AB skall ägas direkt av staten eller av det för Statskonsult AB och Bohlin & Strömberg gemensamma moderföretaget ESKA Statskonsult AB. Aktierna i ESKA ägs helt av staten.

9 Genomförandeplan etapp 2

Kommitténs arbete i etapp 2 avser enligt direktiven uppgifter i samband med genomförandet av bolagsbildningen den 1 juli 1986. Som framgått tidigare har en del av dessa uppgifter redan klarats av i etapp 1. Det gäller främst anställningsvillkor och anställning av personal samt anskaffning av bolag.

Utgångspunkten för planering av etapp 2 är att bolaget DAFA övertar myndighetens verksamhet fr o m den 1 juli 1986. DAFA-myndighetens verksamhet upphör därmed.

Detta kräver en rad förberedelser och beslut under våren 1986. Kommittén, vars ledamöter även ingår i bolagets styrelse, har till uppgift att svara för själva bolagsbildningen medan ansvaret för avvecklingen av myndigheten DAFA ligger hos myndighetens nuvarande styrelse.

Utöver flera praktiska frågor som måste klaras ut under våren har kommittén enligt direktiven vissa utredningsuppgifter nämligen:

- att belysa problemet hur allmänna handlingar och arkivhandlingar skall kunna förvaras hos bolaget,
- att utforma driftsavtal som även innehåller regler för huvudmännens styrning av SPAR och de övriga informationssystem där sådan styrning erfordras pga. DAFAs ändrade associationsform.
- att utreda former för samverkan mellan statskonsultföretagen och DAFA samt
- att klarlägga om särskilt samarbete redan inledningsvis också bör etableras med andra företag och myndigheter och hur detta i så fall bör be drivas.

Som nämnts tidigare i avsnitt 3 kommer kommittén, bl. a. i samband med överväganden om samarbete och samverkan med Statskonsult och andra företag, att även behandla frågor som rör bolagets verksamhetsinriktning och affärsidé m. m.

Vidare ingår det i kommitténs uppgifter att erbjuda DAFAs nuvarande kunder avtal för drift på DAFA. Eftersom det inte är frågan om någon förändring av DAFAs verksamhet utan endast byte av associationsform där staten fortfarande står som ägare räknar kommittén med att nuvarande avtal utan några större förändringar kan övertagas av bolaget.

Kommittén avser att under etapp 2 arbeta efter följande aktivitetsplan:

<i>Aktivitet</i>	<i>Färdigdatum</i>
1. Driftavtal SPAR m. fl.	15 mars
2. Utredning om allmänna handlingar m. m.	15 mars
3. Samverkan med Statskonsult AB	15 april
4. Ev samarbete med övriga företag o. dyl.	15 april
5. Utveckling av och beslut om nya administrativa system (bl a ekonomi- och lönesystem) samt utbildning av berörd personal i nya avtal m. m.	15 april
6. Kundavtal	15 maj
7. Hyresavtal byggnadsstyrelsen	15 maj
8. Avtal med statskontoret och riksrevisionsverket om gemensamma funktioner kv Primus	15 maj
9. Utredning och överenskommelse med riksarkivet ang myndighetens (DAFAs) arkiv och handlingar	15 maj
10. Avvecklingsplan för myndigheten	15 maj
11. Förhandlingar med banker och kreditinstitut om lån och ev säkerhet	1 juni

<i>Aktivitet</i>	<i>Färdigdatum</i>	Prop. 1985/86: 112
12. Avtal med SPP om pensioner samt ansökan om egen livränta hos SPV (enligt SPA)	1 juni	
13. Bolagsstämma med ändring av bolagsordning samt val av styrelse	1 juni	
14. Ny arbetsordning och nya attestregler	15 juni	
15. Preliminär resultat- och balansräkning myndigheten	30 juni	
16. Värdering av statskontorets datorutrustning samt köpavtal	30 juni	
17. Avtal om övertagande av tillgångar och skulder från myndigheten DAFA	30 juni	
18. Bolagsstämma med beslut om nyemission och kvittning.	1 juli	

Efter det att myndighetens definitiva bokslut är klart omkring den 15 oktober 1986 sker en slutlig reglering av bolagets övertagande av tillgångar och skulder från myndigheten.

1 Olika alternativ

Organisationskommittén har gjort tre olika antaganden om den ekonomiska utveckling för DAFA. Ett huvudalternativ som i stort sett följer DAFAs hittillsvarande utveckling. Ett alternativ med lägre tillväxt samt ett alternativ utan volymtillväxt. Samtliga kalkyler är beräknade i löpande priser. Som framgår av de olika alternativen är det en förhållandevis liten del av DAFAs kostnader som är automatiskt rörliga.

1.1 Huvudalternativ (alternativ 1)

Detta alternativ baseras på en volymtillväxt på ca 10% vilket ger en faktureringsökning på ca 14%. Följande förutsättningar har antagits för beräkningarna.

Personal

Personalbehovet antas öka i genomsnitt med två procent per år. Tonvikten för rekryteringar förväntas ligga på icke administrativ personal. En viss ökning av arbetsledande och administrativ personal antas inträffa i slutet på perioden.

Lokaler

DAFAs lokaler bedöms räcka fram till 1989 då tillskott måste ske.

Övriga kostnader

Övriga kostnadsslag förväntas i stort sett följa volymutvecklingen för respektive område. Endast programprodukter beräknas få en markant högre kostnadsutveckling beroende på dels allmänt sett höga prishöjningar på marknaden dels på en snabb utbyggnadstakt på detta område.

Investeringar

I alternativet räknar kommittén med att statskontorets utrustning köps över bolaget inkl. mervärdesskatt för 46,6 mkr.

Fördelat på resp år skulle investeringbehovet och finansieringen bli följande

	85/86	86/87	halva 1987	1988	1989
Investeringsbehov	43 400	25 862	30 925	54 700	43 650
Egenfinansierat	500	79 187	30 925	54 700	43 650
Fondfinansierat	22 157				
Hyrt	20 743				
Därav tidigare hyrt		53 325			

Priser

I huvudalternativet beräknas endast taxeförändringar ske för persontjänsterna med 12 % per år. För övriga tjänster bedöms möjligheten till taxehöjningar som ringa.

Intäkter och kostnader

I nedanstående redovisas intäkter och kostnader specificerat. Som framgår av uppställningen beräknas intäkterna öka med ca 14 % liksom kostnaderna före mervärdesskattejustering.

Alternativ 1

	85/86	Ökning	86/87	Halva 1987	Summa 86/87	1988	1989
Intäkter							
Persontjänster	51 800	14	49 013	29 619	78 632	67 531	76 986
Dataregistr.	4 100	0	3 321	2 000	5 321	4 000	4 000
Satsvis bearb.	81 600	16	77 618	45 930	123 548	106 558	123 607
Terminaldrift	22 200	6	19 061	10 265	29 326	21 762	23 068
Datalagring	20 900	18	19 976	11 479	31 455	27 090	31 647
Övr drift	9 500	10	8 465	5 119	13 584	11 262	12 388
Uthyrning term	4 000	15	3 726	1 993	5 719	4 584	5 271
Vidarefakturer.	8 500	15	7 918	4 236	12 154	9 743	11 204
Gemens. funkt.	6 200	5	5 273	2 988	8 261	6 275	6 589
Ej momspliktigt	6 000	10	6 600	3 465	10 065	7 623	8 385
Summa intäkter	214 800	- 6	200 971	117 094	318 065	266 428	303 145
Kostnader							
Löner produkt.	63 100	14	73 734	37 236	110 970	84 897	96 783
Löner administr.	12 100	10	13 310	6 655	19 965	15 227	16 749
Löner arb.ledn.	6 300	12	7 056	3 563	10 619	8 780	9 834
Övr perskostn	6 700	11	7 065	3 745	10 810	8 479	9 412
Lokaler	15 800	8	16 211	8 430	24 640	18 208	22 165
Maskinutrustn	16 800	15	15 649	8 451	24 100	19 436	22 352
Programvaror	10 500	30	11 057	6 357	17 414	16 529	21 488
Köpta tjänster	13 600	15	13 294	8 179	21 473	18 511	23 788
Teleabonnemang	6 600	12	7 392	3 918	11 310	8 776	9 829
Material	9 800	15	9 129	4 929	14 058	11 338	13 039
Summa kostnader	161 300	8	173 896	91 462	265 359	210 182	245 437
Hyra/leasing	45 300	-93	3 042	1 521	4 564	1 742	523
Rörelseresultat	8 200	193	24 032	24 111	48 143	54 504	57 185

1.2 Alternativ 2

Detta alternativ baseras på en volymtillväxt på ca 7% och en faktureringsökning på drygt 10%.

Personal och lokaler

Alternativ 2 beräknas få ungefär samma utveckling so huvudalternativet vad avser personal och lokaler. Personalen beräknas öka med 2% per år och tillskott av lokaler behövs 1989. Lönekostnadsökning förväntas bli något lägre än i huvudalternativet.

Övriga kostnader

På samma sätt som i huvudalternativet beräknas övriga kostnadsposter i stort sett följa volymutvecklingen.

Fördelat på resp. år skulle investeringsbehovet och finansieringen bli följande

	1985/86	86/87	halva 1987	1988	1989
Investeringsbehov	43 400	25 670	29 020	51 840	38 900
Egenfinansierat	500	76 995	29 020		
Fondfinansierat	22 157				
Hyrt	20 743				
Därav tidigare hyrt		53 325			

Som framgår av uppställningen är investeringstakten endast marginellt lägre än i huvudalternativet bl. a. beroende på att övertagen äldre utrustning måste ersättas.

Priser

Taxeutvecklingen beräknas följa huvudalternativet dvs. en höjning av persontaxorna med 12 %.

Intäkter och kostnader

Nedan redovisas en specificerad uppställning av intäkter och kostnader. Som framgår av denna ökar intäkterna med drygt 10 % medan kostnaderna ökar med 11 %.

Alternativ 2

	85/86	Ökning	86/87	Halva 1987	Summa 86/87	1988	1989
Intäkter							
Persontjänster	51 800	14	49 013	30 499	79 512	69 538	79 273
Dataregistr.	4 100	0	3 321	2 000	5 321	4 000	4 000
Satsvis bearb.	81 600	11	74 406	42 192	116 598	93 835	104 345
Terminaldrift	22 200	4	18 701	9 841	28 542	20 469	21 288
Datalagring	20 900	12	19 195	10 399	29 594	23 294	26 089
Övr drift	9 500	7	8 234	4 874	13 108	10 430	11 160
Uthyrning term	4 000	10	3 564	1 871	5 435	4 116	4 528
Vidarefakturer.	8 500	10	7 574	3 976	11 550	8 747	9 622
Gemens. funkt.	6 200	5	5 273	2 930	8 203	6 153	6 461
Ej momspliktigt	6 000	8	6 480	3 337	9 817	7 208	7 785
Summa intäkter	214 800	-9	195 760	111 919	307 680	247 791	274 550
Kostnader							
Löner produkt.	63 100	13	73 103	36 917	110 020	83 432	94 279
Löner administr	12 100	8	13 068	6 534	19 602	14 678	15 852
Löner arb. ledn.	6 300	10	6 930	3 465	10 395	8 385	9 224
Övr perskostn	6 700	8	6 874	3 575	10 449	7 721	8 339
Lokaler	15 800	8	16 211	8 268	24 478	17 858	21 786
Maskinutrustn	16 800	10	14 914	7 830	22 744	17 163	18 811
Programvaror	10 500	20	10 172	5 595	15 767	13 382	16 005
Köpta tjänster	13 600	10	12 670	7 652	20 321	18 272	22 027
Teleabonnemang	6 600	8	7 095	3 689	10 784	7 932	8 527
Material	9 800	10	8 700	4 568	13 268	10 012	10 973
Summa kostnader	161 300	5	169 737	89 612	257 828	200 579	226 346
Hyra/leasing	45 300		3 042	1 521	4 564	1 742	523
Rörelseresultat	8 200	180	22 981	20 786	45 288	45 470	47 681

1.3 Alternativ 3

Prop. 1985/86: 112

Detta alternativ utgår från en nolltillväxt i volym vilket ger ca 4% faktureringsökning.

Personal

Personalen beräknas i detta alternativ inte öka. Endast avgångar täcks av rekryteringar. Lönekostnaden beräknas öka med ca 9%.

Lokaler

Nuvarande lokaler bedöms räcka.

Övriga kostnader

Kostnaderna beräknas i stort sett endast påverkas av inflationen.

Investeringar

Den låga tilltäxten gör att investeringstakten dras ner bl.a. genom att livslängden på äldre utrustning förlängs.

Fördelat på år skulle investeringsbehovet och finansieringen bli följande.

	1985/86	86/87	halva 1987	1988	1989
Investeringsbehov	43 400	15 262	21 490	35 970	20 580
Egenfinansierat	500	68 587	21 490	35 970	20 580
Fondfinansierat	22 157				
Hyrt	20 743				
Därav tidigare hyrt		53 325			

Priser

Endast priserna för persontjänsterna kan höjas med 12%. Några priser för drifttjänster kan sannolikt inte höjas eftersom marknaden i övrigt växer med sjunkande priser som följd.

Intäkter och kostnader

Nedan redovisas en specificerad uppställning av intäkterna och kostnaderna. Som framgår av denna ökar intäkterna med 4% och kostnaderna med knappt 9%.

Alternativ 3

	85/86	Ökning	86/87	Halva 1987	Summa 86/87	1988	1989
Intäkter							
Persontjänster	51 800	12	48 153	28 808	76 961	64 530	72 274
Dataregistr.	4 100	0	3 321	2 000	5 321	4 000	4 000
Satsvis bearb.	81 600	0	66 912	37 440	104 352	74 880	74 880
Terminaldrift	22 200	0	17 982	9 393	27 375	18 786	18 786
Datalagring	20 900	0	16 929	9 083	26 012	18 166	18 166
Övr drift	9 500	1	7 772	4 492	12 264	9 074	9 165
Uthyrning term	4 000	0	3 240	1 620	4 860	3 240	3 240
Vidarefakturer.	8 500	7	7 367	3 794	11 161	8 119	8 688
Gemens. funkt.	6 200	4	5 223	2 902	8 125	6 036	6 278
Ej momspliktigt	6 000	7	6 420	3 306	9 726	7 075	7 570
Summa intäkter	214 800	-15	183 319	102 838	286 157	213 906	223 045
Kostnader							
Löner produkt.	63 100	10	71 462	36 089	107 551	79 683	87 971
Löner administr	12 100	7	12 947	6 474	19 421	13 853	14 823
Löner arb.ledn.	6 300	10	6 930	3 465	10 395	7 623	8 385
Övr perskostn	6 700	6	6 747	3 373	10 120	7 152	7 581
Lokaler	15 800	8	16 211	8 105	24 316	17 508	18 908
Maskinutrustn	16 800	6	14 424	7 717	22 142	16 360	17 342
Programvaror	10 500	12	9 526	5 239	14 765	11 736	13 144
Köpta tjänster	13 600	6	12 254	7 311	19 564	15 998	17 958
Teleabonnemang	6 600	6	6 996	3 603	10 599	7 638	8 097
Material	9 800	6	8 414	4 333	12 748	9 187	9 738
Summa kostnader	161 300	3	165 911	85 709	251 620	186 738	203 946
Hyra/leasing	45 300		3 042	1 521	4 563	1 742	523
Rörelseresultat	8 200	75	14 366	15 608	29 974	25 426	18 576

1.4 Definitioner av nyckeltal

Totalt kapital	=	Balansomslutning
Arbetande kapital	=	Balansomslutning – korta skuld
Justerat eget kapital	=	Eget kapital + 50 % av obeskattade reserver
Soliditet 1	=	$\frac{\text{Justerat eget kapital}}{\text{Totalt kapital}}$
Soliditet 2	=	$\frac{\text{Eget kapital} + \text{obeskatt. reserver}}{\text{Totalt kapital}}$
Avkastn. på totalt kapital	=	$\frac{\text{Resultat efter avskrivningar}}{\text{Genomsnittligt totalt kapital}}$
Avkastn. på arbetande kapital	=	$\frac{\text{Resultat efter ränteintäkter}}{\text{Genomsn. arbetande kapital}}$
Avkastn. på eget kapital	=	$\frac{\text{Resultat före bokslutsdisp.}}{\text{Genomsnittl. eget kapital}}$
Skuldsättningsgrad	=	$\frac{\text{Räntebärande skulder}}{\text{Justerat eget kapital}}$
Räntetäckningsgrad	=	$\frac{\text{Resultat efter räntekostnader}}{\text{Räntekostnader}}$
Tillgångarnas omsättn.hast.	=	$\frac{\text{Fakturering}}{\text{Totalt kapital}}$

2 Resultat-, balansräkningar och finansieringsanalyser

2.1 Huvudalternativ

Balansräkning	30/6	1/7	31/12	31/12	31/12
Belopp i tkr	1986	1986	1987	1988	1989
Omsättningstillgångar					
Kassa	5	5	5	5	5
Kundfordringar	33 500	33 500	23 963	27 262	31 019
Upplupna intäkter	20 500	20 500	27 400	28 500	28 800
Övriga fordringar	600	9 464	300	400	500
Varulager	200	200	300	400	500
Summa omsättningstillgångar	54 805	63 669	51 968	56 567	60 824
Anläggningstillgångar					
Maskiner och inventarier	3 100	40 885	59 267	74 777	80 899
Summa anläggningstillgångar	3 100	40 885	59 267	74 777	80 899
Summa tillgångar	57 905	104 554	111 235	131 344	141 723
Skulder och eget kapital					
Leverantörsskulder	3 500	3 500	3 900	4 300	4 800
Personalskulder m. m.	2 357	2 357	9 964	11 968	15 173
Förskott från kund	18 500	18 500	6 000	6 000	6 000
Övriga skulder	8 186	8 186	6 898	7 389	7 976
Skuld till statskontoret	0	22 649	0	0	0
Summa kortfristiga skulder	32 543	55 192	26 761	29 657	33 949
Checkräkningskredit	8 837	8 837	2 918	4 621	4 587
Reverslån	0	0	30 386	37 431	33 076
Skuld till staten	0	16 525	2 174	2 174	2 174
Summa långfristiga skulder	8 837	25 363	35 478	44 226	39 837
Summa skulder	41 380	80 554	62 239	73 883	73 785
Lagerreserv	0	0	0	0	0
Resultatutjämningsfond	0	0	19 000	15 400	17 512
Avskrivningar över plan	0	0	0	0	0
Summa obeskattade reserver	0	0	19 000	15 400	17 512
Aktiekapital	0	20 000	20 000	20 000	20 000
Bundna reserver	7 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Fritt eget kapital	9 229	0	0	4 996	16 061
Årets resultat	296	0	5 996	13 065	10 365
Summa eget kapital	16 525	24 000	29 996	42 061	50 426
Summa skulder/eget kapital	57 905	104 554	111 235	131 344	141 723

Resultaträkning Belopp i tkr	1985/86		1987	1988	1989
Rörelsens intäkter					
Uppdragsintäkter	209 500		309 804	260 154	296 557
Övriga intäkter	5 300		8 261	6 275	6 589
Summa rörelseintäkter	214 800		318 065	266 429	303 146
Rörelsens kostnader	206 600		269 923	211 924	245 960
Resultat före avskrivningar	8 200	0	48 142	54 505	57 186
Avskrivningar enligt plan	2 404		50 945	34 190	35 528
Utrangeringsförluster	0		2 000	4 000	1 500
Resultat före finansnetto	5 796	0	- 4 803	16 315	20 158
Ränteintäkter	1 500		100	100	100
Räntekostnader	0		7 301	6 376	6 725
Resultat före extraordinära	7 296	0	- 12 004	10 039	13 533
Myndighetsskulder	- 7 000				
Aktieägartillskott			37 000		
Resultat före bokslutsdisp.	296	0	24 996	10 039	13 533
Förändring i lagerreserv			0	0	0
Förändring av res.utj.fond			19 000	- 3 600	2 112
Avskrivning över plan			0	0	0
Resultat före skatt	296	0	5 996	13 639	11 421
Vinstdelningsskatt				- 0 574	- 1 056
Skatt			0	0	0
Årets resultat	296	0	5 996	13 065	10 365
Nyckeltal					
Soliditet 1	28.5	23.0	35.5	37.9	41.8
Soliditet 2	28.5	23.0	44.0	43.7	47.9
Avkastn. på totalt kapital	20.0		23.2	8.3	9.9
Avkastn. arbet. kapital	28.8		- 7.6	19.4	21.0
Avkastn. på eget kapital	20.0		39.4	10.2	11.6
Skuldsättningsgrad	0.5	1.1	0.9	0.9	0.7
Räntetäckningsgrad			- 0.6	2.6	3.0
Rörelseresultat/fakturering	3.8	0.0	15.1	20.5	18.9
Tillgångarnas omsätt.n.hast	3.7	0.0	2.9	2.0	2.1

Finansieringsanalys	30/6 1986	1/7 1986	1987	1988	1989
Tillförda medel					
Resultat före bokslutsdisp.	296	0	24 996	10 039	13 533
Avskrivningar/rea förluster	2 404	0	52 945	38 190	37 028
Skatter	0		0	- 574	- 1 056
Utdelningar m. m.	- 6 492		0	-1 000	- 2 000
Internt tillförda medel (A)	- 3 792	0	77 941	46 655	47 505
Förändring rörelsekapital					
Kortfristiga fordringar	- 5 670	- 8 864	11 701	- 4 599	- 4 257
Förskott från kunder	1 738		-12 500	0	0
Korta ej räntebär. skulder	8 395	22 649	-15 930	2 896	4 291
Förändring rörelsekapital (B)	4 463	13 785	-16 729	- 1 703	34
Intern finansiering (A+B)	671	13 785	61 212	44 952	47 539
Investeringar					
Maskiner, inventarier	- 43 400	-37 785	-72 327	-54 700	-43 650
Avyttring	0	0	1 000	1 000	500
Investeringsnetto (C)	-43 400	-37 785	-71 327	-53 700	-43 150
Finansieringsbehov (A+B+C)	-42 729	-24 000	-10 115	- 8 748	4 389
Extern finansiering					
Förhyrning av maskiner	20 743		0	0	0
Fondfinansiering	22 157		0	0	0
Korta räntebärande skulder	- 171	0	- 5 920	1 703	- 34
Långa räntebärande skulder	0	0	30 386	7 045	- 4 355
Skuld till staten		16 525	-14 351	0	
Ökn. eget kapital/emission		7 475	0		
Extern finansiering (D)	42 729	24 000	10 115	8 748	- 4 389
Förändr. livkv. medel (A+B+C+D)	0	0	- 0	- 0	0

2.2 Alternativ 2

Balansräkning	30/6	1/7	31/12	31/12	31/12
Belopp i tkr	1986	1986	1987	1988	1989
Omsättningstillgångar					
Kassa	5	5	5	5	5
Kundfordringar	33 500	33 500	22 904	25 356	28 094
Upplupna intäkter	20 500	20 500	27 400	28 500	28 800
Övriga fordringar	600	9 464	300	400	500
Varulager	200	200	300	400	500
Summa omsättningstillgångar	54 805	63 669	50 909	54 661	57 899
Anläggningstillgångar					
Maskiner och inventarier	3 100	40 885	57 025	71 205	75 074
Summa anläggningstillgångar	3 100	40 885	57 025	71 205	75 074
Summa tillgångar	57 905	104 554	107 934	125 866	132 972
Skulder och eget kapital					
Leverantörsskulder	3 500	3 500	3 900	4 300	4 800
Skatter och avgifter	2 357	2 357	9 693	11 022	12 836
Förskott från kund	18 500	18 500	6 000	6 000	6 000
Övriga skulder	8 186	8 186	6 898	7 389	7 976
Skuld till statskontoret	0	22 649	0	0	0
Summa kortfristiga skulder	32 543	55 192	26 491	28 712	31 611
Checkräkningskredit	8 837	8 837	2 130	3 660	3 998
Reverslån		0	28 890	41 607	41 862
Skuld till staten		16 525	2 174	2 174	2 174
Summa långfristiga skulder	8 837	25 362	33 194	47 441	48 034
Summa skulder	41 380	80 554	59 684	76 153	79 645
Lagerreserv			0	0	0
Resultatutjämningsfond			19 000	15 400	17 217
Avskrivningar över plan			0	0	0
Summa obeskattade reserver	0	0	19 000	15 400	17 217
Aktiekapital		20 000	20 000	20 000	20 000
Bundna reserver	7 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Fritt eget kapital	9 229	0	0	4 250	8 313
Årets resultat	296		5 250	6 063	3 797
Summa eget kapital	16 525	24 000	29 250	34 313	36 110
Summa skulder/eget kapital	57 905	104 554	107 934	125 866	132 972

Resultaträkning Belopp i tkr	1985/86		1987	1988	1989
Rörelsens intäkter					
Uppdragsintäkter	209 500		299 477	241 642	268 093
Övriga intäkter	5 300		8 203	6 152	6 460
Summa rörelseintäkter	214 800		307 680	247 794	274 553
Rörelsens kostnader	206 600		262 392	202 321	226 869
Resultat före avskrivningar	8 200	0	45 288	45 473	47 684
Avskrivningar enligt plan	2 404		49 111	32 659	33 032
Utrangeringsförluster	0		2 000	4 000	1 500
Resultat före finansnetto	5 796	0	- 5 823	8 814	13 152
Ränteutgifter	1 500		100	100	100
Räntekostnader	0		7 027	6 451	7 638
Resultat före extraordinära	7 296	0	-12 750	2 463	5 614
Myndighetsskulder	7 000				
Aktieägartillskott			37 000		
Resultat före bokslutsdisp.	296	0	24 250	2 463	5 614
Förändring i lagerreserv			0	0	0
Förändring av res.utj.fond			19 000	-3 600	1 817
Avskrivning över plan			0	0	0
Resultat före skatt	296	0	5 250	6 063	3 797
Vinstdelningsskatt				0	0
Skatt			0	0	0
Årets resultat	296	0	5 250	6 063	3 797
Nyckeltal					
Soliditet 1	28.5	23.0	35.9	33.4	33.6
Soliditet 2	28.5	23.0	44.7	39.5	40.1
Avkastn. på totalt kapital	20.0		22.8	2.1	4.3
Avkastn. arbet. kapital	28.8		-9.4	11.0	14.5
Avkastn. på eget kapital	20.0		38.6	2.7	5.9
Skuldsättningsgrad	0.5	1.1	0.9	1.1	1.1
Räntetäckningsgrad			-0.8	1.4	1.7
Rörelseresultat/fakturering	3.8	0.0	14.7	18.4	17.4
Tillgångarnas omsättn.hast	3.7	0.0	2.9	2.0	2.1

Finansieringsanalys	30/6 1986	1/7 1986	1987	1988	1989
Tillförda medel					
Resultat före bokslutsdisp.	296	0	24 250	2 463	5 614
Avskrivningar/rea förluster	2 404	0	51 111	36 659	34 532
Skatter	0		0	- 0	- 0
Utdelningar m. m.	- 6 492		0	-1 000	- 2 000
Internt tillförda medel (A)	- 3 792	0 000	75 361	38 122	38 146
Förändring rörelsekapital					
Kortfristiga fordringar	- 5 670	- 8 864	12 760	- 3 751	- 3 238
Förskott från kunder	1 738		-12 500	0	0
Korta ej räntebär. skulder	8 395	22 649	-16 201	2 221	2 900
Förändring rörelsekapital (B)	4 463	13 785	-15 941	- 1 530	- 338
Intern finansiering (A + B)	671	13 785	59 420	36 592	37 808
Investeringar					
Maskiner, inventarier	-43 400	-37 785	-68 251	-51 840	-38 900
Avyttring	0	0	1 000	1 000	500
Investeringsnetto (C)	-43 400	-37 785	-67 251	-50 840	-38 400
Finansieringsbehov (A+B+C)	-42 729	-24 000	- 7 831	-14 248	- 592
Extern finansiering					
Förhyrning av maskiner	20 743		0	0	0
Fondfinansiering	22 157		0	0	0
Korta räntebärande skulder	- 171	0	- 6 708	1 530	338
Långa räntebärande skulder	0	0	28 890	12 718	254
Skuld till staten		16 525	-14 351	0	
Ökn. eget kapital/emission		7 475	0		
Extern finansiering (D)	42 729	24 000	7 831	14 248	593
Förändr. livkv. medel (A+B+C+D)	0	0	0	- 0	0

2.3 Alternativ 3

Balansräkning	30/6	1/7	31/12	31/12	31/12
Belopp i tkr	1985	1986	1987	1988	1989
Omsättningstillgångar					
Kassa	5	5	5	5	5
Kundfordringar	33 500	33 500	21 046	21 888	22 823
Upplupna intäkter	20 500	20 500	27 400	28 500	28 800
Övriga fordringar	600	9 464	300	400	500
Varulager	200	200	300	400	500
Summa omsättningstillgångar	54 805	63 669	49 051	51 193	52 628
Anläggningstillgångar					
Maskiner och inventarier	3 100	40 885	50 247	59 352	55 952
Summa anläggningstillgångar	3 100	40 885	50 247	59 352	55 952
Summa tillgångar	57 905	104 554	99 298	110 545	108 580
Skulder och eget kapital					
Leverantörsskulder	3 500	3 500	3 900	4 300	4 800
Skatteskulder	2 357	2 357	8 995	9 442	10 135
Förskott från kund	18 500	18 500	6 000	6 000	6 000
Övriga skulder	8 186	8 186	4 786	5 468	6 248
Skuld till statskontoret	0	22 649	0	0	0
Summa kortfristiga skulder	32 543	55 192	23 682	25 210	27 183
Checkräkningskredit	8 837	8 837	3 080	3 694	3 156
Reverslån		0	28 855	45 649	56 633
Skuld till staten		16 525	2 174	2 174	2 174
Summa långfristiga skulder	8 837	25 363	34 108	51 517	61 962
Summa skulder	41 380	80 554	57 790	76 727	89 145
Lagerreserv			0	0	0
Resultatutjämningsfond			17 508	9 818	0
Avskrivningar över plan			0	0	0
Summa obeskattade reserver	0	0	17 508	9 818	0
Aktiekapital		20 000	20 000	20 000	20 000
Bundna reserver	7 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Fritt eget kapital	9 229	0	0	0	0
Årets resultat	0 296		0	0	- 4 565
Summa eget kapital	16 525	24 000	24 000	24 000	19 435
Summa skulder/eget kapital	57 905	104 554	99 298	110 545	108 580

Resultaträkning Belopp i tkr	1985/86		1987	1988	1989
Rörelsens intäkter					
Uppdragsintäkter	209 500		278 032	207 870	216 767
Övriga intäkter	5 300		8 125	6 035	6 277
Summa rörelseintäkter	214 800		286 157	213 905	223 044
Rörelsens kostnader	206 600		256 183	188 480	204 469
Resultat före avskrivningar	8 200	0	29 974	25 425	18 575
Avskrivningar enligt plan	2 404		41 930	25 865	23 980
Utrangeringsförluster	0		500	500	0
Resultat före finansnetto	5 796	0	-12 456	- 940	- 5 405
Ränteintäkter	1 500		100	100	100
Räntekostnader	0		7 137	6 850	9 078
Resultat före extraordinära	7 296	0	-19 492	- 7 690	-14 383
Myndighetsskulder	7 000				
Aktieägartillskott			37 000		
Resultat före bokslutsdisp.	296	0	17 508	- 7 690	-14 383
Förändring i lagerreserv			0	0	0
Förändring av res.utj.fond			17 508	- 7 690	- 9 818
Avskrivning över plan			0	0	0
Resultat före skatt	296	0	- 0	- 0	- 4 565
Skatt			0	0	0
Årets resultat	296	0	- 0	- 0	- 4 565
Nyckeltal					
Soliditet 1	28.5	23.0	33.0	26.2	17.9
Soliditet 2	28.5	23.0	41.8	30.6	17.9
Avkastn. på totalt kapital	20.0		17.2	- 7.3	-13.1
Avkastn. arbet. kapital	28.8		-21.3	- 1.1	- 6.6
Avkastn. på eget kapital	20.0		30.8	-10.9	-27.0
Skuldsättningsgrad	0.5	1.1	1.0	1.8	3.2
Räntetäckningsgrad			- 1.7	- 0.1	- 0.6
Rörelseresultat/fakturering	3.8	0.0	10.5	11.9	8.3
Tillgångarnas omsättn.hast	3.7	0.0	2.9	1.9	2.1

Finansieringsanalys	30/6 1986	1/7 1986	1987	1988	1989
Tillförda medel					
Resultat före bokslutsdisp.	296	0	17 508	- 7 690	-14 383
Avskrivningar/reaofrluster	2 404	0	42 430	26 365	23 980
Skatter	0		0	0	0
Utdelningar m. m.	- 6 492		0	0	0
Internt tillförda medel (A)	- 3 792	0	59 937	18 675	9 597
Förändring rörelsekapital					
Kortfristiga fordringar	- 5 670	- 8 864	14 619	- 2 142	- 1 435
Förskott från kunder	1 738		-12 500	0	0
Korta ej räntebär. skulder	8 395	22 649	-19 010	1 528	1 973
Förändring rörelsekapital (B)	4 463	13 785	-16 891	- 614	538
Intern finansiering (A+B)	671	13 785	43 046	18 061	10 135
Investeringar					
Maskiner, inventarier	-43 400	-37 785	-52 292	-35 970	-20 580
Avyttring	0	0	500	500	0
Investeringsnetto (C)	-43 400	-37 785	-51 792	-35 470	-20 580
Finansieringsbehov (A+B+C)	-42 729	-24 000	- 8 746	-17 409	-10 445
Extern finansiering					
Förhyrning av maskiner	20 743		0	0	0
Fondfinansiering	22 157		0	0	0
Korta räntebärande skulder	- 171	0	- 5 758	614	- 538
Långa räntebärande skulder	0	0	28 854	16 795	10 983
Skuld till staten		16 525	-14 351	0	
Ökn. eget kapital/emission		7 475	0		
Extern finansiering (D)	42 729	24 000	8 745	17 409	10 445
Förändr. livkv.medel (A+B+C+D)	0	0	- 0	- 0	0

Remissammanställning

Efter remiss har yttranden över PM 1985-12-20 från organisationskommittén för DAFA (C 1985: 03) med redovisning av arbetet i etapp I av DAFA:s ombildning till aktiebolag avgetts av *riksskatteverket, riksrevisionsverket samt myndigheten DAFA*.

Remissinstanserna har främst berört frågorna om kundavtalen, kompensationen för mervärdesskatten, satsningen på informationsdatabaser och bokföring av vissa skulder.

1 Driftavtal

Kommittén förordar att bolaget övertar myndighetens nuvarande avtal med leverantörer och kunder som löper över 1986-07-01. Vidare bör alla statliga kundavtal (med undantag av SPAR) som normalt skulle ha omförhandlats av myndigheten DAFA per den 1 juli 1986 kunna hanteras på samma affärsmässiga grunder som om myndigheten hade det långsiktiga ansvaret.

Riksskatteverket

Såsom kommittén antecknat löper RSVs avtal angående REX ut 1986-06-30. Ett förhållande som emellertid i praktiken saknar betydelse eftersom DAFA vid samma tidpunkt upplöses och därigenom samtliga avtalsförhållanden.

Naturligtvis kan – vad gäller REX – under den korta tid som återstår inte driften flyttas till annat ställe redan från den 1 juli. Däremot är det – som kommittén också tycks utgå från – helt logiskt och nödvändigt att RSVs uppdrag till "DAFA" på något längre sikt omprövas och jämförs med andra alternativ.

En lösning för tiden efter den 1 juli bör därför endast gälla för en kortare tid. Om detta påverkar förutsättningarna för bolaget måste det ankomma på kommittén att beakta det. RSV avvaktar en eventuell offert från det nybildade bolaget angående villkoren för fortsatt drift. Verket förutsätter att bolaget i det sammanhanget kommer att lägga stor vikt vid säkerhet, tillgänglighet och svarstider.

Beträffande SPAR finns enligt RSVs mening starka skäl för att ifrågasätta nuvarande behörighets- och fördelningsregler mellan uppgiftsutlämnande från länsstyrelse resp SPAR i 28 § datalagen och SPAR förordningen. RSV har hittills inte – utöver vad som framgår av PM:n – erhållit några upplysningar om vilka rättsliga och ekonomiska riktlinjer som planeras för den fortsatta verksamheten med SPAR. RSV förutsätter att kommittén också kommer att diskutera de för RSVs verksamhetsområden betydelsefulla frågorna rörande SPAR med verket.

Riksrevisionsverket

RRV är huvudman för det statliga redovisningssystemet system S. RRV anlitar DAFA för drift m m av system S genom tecknade avtal mellan DAFA och RRV. Enligt organisationskommitténs förslag kommer bolaget,

för att få arbetsro, att överta gällande avtal för DAFA. RRV har inget att invända mot detta inför övergången. På inte alltför lång sikt bör naturligtvis sedvanlig upphandling ske.

RRV väntar därför ett erbjudande om avtal med DAFA för driften m. m. av system S senast det angivna datumet 15 maj 1986.

2 Kompensation för mervärdesskatt

Organisationskommittén förordar att DAFA kompenseras första året genom ett kapitaltillskott så att inte priserna behöver höjas för de statliga myndigheterna till följd av att bolaget DAFA blir mervärdesskattepliktigt.

Riksrevisionsverket

RRV har inget att erinra mot den skisserade lösningen med momskompensation i form av ägartillskott till DAFA.

DAFA

Mervärdesskatten innebär ökade kostnader för de statliga kunderna. Oberoende av mervärdesskattens omfattning och tillämpningsområden är detta en statsfinansiellt neutral konsekvens av DAFAs bolagsbildning. DAFAs beroende av den statliga marknaden är dessutom, som ovan påpekats, både önskvärt och dominerande.

Organisationskommittén har förutsatt att myndigheterna långsiktigt kompenseras för mervärdesskatten. Blir detta inte fallet kommer DAFA Data AB att tvingas söka sig ut på andra marknader för att kunna expandera på det sätt som är nödvändigt för att finna ett underlag för sina investeringskostnader. En abrupt förändring av det ekonomiska utrymmet för de statliga kunderna vid bolagsbildningstillfället kan också skapa stora svårigheter för DAFA Data AB att nå sina mål.

Genom en förändrad redovisningsskyldighet för myndigheterna när det gäller mervärdesskatten skulle tekniska förutsättningar kunna skapas för en kompensation för kostnadsökningar på sådana förändringar i mervärdesskatten som är statsfinansiellt neutrala. Denna uppföljning kan då göras generell så att den inte innebär konkurrensfördelar för DAFA.

Till de förslag som organisationskommittén framfört kan DAFA lägga ytterligare ett, nämligen att kompensationen utgår direkt till myndigheterna. Detta vore för DAFA administrativt enklast, men uppföljnings- och anslagsmässigt troligen svårare för myndigheterna och berörda departement.

Det som sagts ovan om kompensation är väsentligt för att det resursuttag i drift- och persontjänster som avtalats mellan myndigheten DAFA och kunderna inte skall behöva reduceras innebärande att existerande långtidsavtal måste omförhandlas av detta skäl.

Mervärdesskatteeffekter får inte heller skapa ett försteg för myndighets-interna lösningar. Såväl i en upphandlingssituation som i ett val mellan drift i egen regi eller på servicebyrå måste mervärdesskatten neutraliseras. Detta kan i realiteten endast ske om myndigheten får full kompensation för denna kostnadspost.

Riksskatteverket

RSV har också på detta område ett samarbete med DAFA. Detta samarbete är väsentligen baserat utifrån att både RSV och DAFA är myndigheter och att myndigheternas verksamhetsinriktningar till viss del vad gäller informationsgivning varit varandra närstående. Genom ombildningen ändras dessa grundläggande förutsättningar. Förhållandet måste i stället baseras enbart på avtal. Om enighet därvid inte uppnås måste man ta ställning till frågor av typ vem äger informationen i basen, vem skall disponera programvaran etc. Eftersom dessa rättigheter i dag tillkommer staten – oavsett myndighet – synes i sista hand avgörandet böra ske genom politiska beslut. RSV förutsätter att kommittén också beaktar detta, men verket måste också här betona att tiden fram till halvårsskiftet synes väl kort.

DAFA

Utöver detta vill DAFA även markera sitt intresse av den koncerngemenskap som rubricerade PM skisserar. Vår kompetens och våra resurser inom t. ex. informationsbanksområdet och nätverkssidan ser vi som väsentliga tillgångar i övergripande statliga satsningar. För en lyckad utveckling inom informationsområdet krävs dock avsevärda investeringar med långa återbetalningstider. Finansieringsfrågor är därför av vital betydelse.

4 Bokföring av vissa skulder

Riksrevisionsverket

RRV anser att semesterskulden skall tas upp i årsbokslutet för myndigheten som kortfristig skuld och pensionsskulden som långfristig skuld.

Bostadsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 februari 1986

Föredragande: statsrådet Göransson

Anmälan till proposition om den slutliga regleringen av ombildningen av datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA) till aktiebolag m. m.

E 1. Centralnämnden för fastighetsdata

Chefen för civildepartementet har i det föregående redogjort för DAFA:s framtida verksamhetsinriktning och lämnat förslag till den ekonomiska regleringen av DAFA:s ombildning till aktiebolag. Av redogörelsen framgår bl. a. att DAFA:s organisation i Gävle för ADB-driften av fastighetsdatasystemet bör övertas av centralnämnden för fastighetsdata (CFD).

I prop. 1985/86: 100 bil. 13 har regeringen föreslagit riksdagen att till Centralnämnden för fastighetsdata anvisa ett förslagsanslag av 43 322 000 kr. I propositionen förutskickade jag dock att medelsbehovet för CFD skulle kunna komma att påverkas vid en ändrad organisation av ADB-driften. Jag föreslår nu att nämnda anslag räknas upp så att det till fullo täcker även de beräknade kostnaderna för ADB-driften av fastighetsdatasystemet vid CFD. Jag beräknar att anslaget behöver tillföras ytterligare 1 760 000 kr., vilket kan jämföras med det beräknade överskridandet innevarande budgetår med 3 700 000 kr. I fortsättningen räknar jag med att anslaget inte skall behöva överskridas till följd av merkostnader för ADB-driften.

Hemställen

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Centralnämnden för fastighetsdata* för budgetåret 1986/87 under elfte huvudtiteln anvisa ett i förhållande till prop. 1985/86: 100 bil. 13, punkt E 1 med 1 760 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 45 082 000 kr.

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 februari 1986	2
<i>Bilaga 1</i> Anmälan till proposition om den slutliga regleringen av ombildningen av datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA) till aktiebolag m. m. såvitt avser civildepartementets verksamhetsområde.	3
1 Inledning	3
2 Föredraganden	4
2.1 DAFA:s framtida verksamhetsinriktning	4
2.2 Ekonomisk reglering av DAFA:s ombildning	5
2.3 SPAR-nämnden	9
3 Hemställan	10
<i>Bilaga 1:1</i> Redovisning av organisationskommitténs (C 1985:03) arbete i etapp 1 med DAFA:s ombildning till aktiebolag	11
<i>Bilaga 1:2</i> Remissammanställning	61
<i>Bilaga 2</i> Anmälan till propositionen om den slutliga regleringen av ombildningen av datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA) till aktiebolag m. m. såvitt avser bostadsdepartementets verksamhetsområde	64

